

**UCHWAŁA NR 0007.XIV.89.2015
RADY GMINY KRZYŻANOWICE
z dnia 22 grudnia 2015 roku**

w sprawie: przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6a ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2015 roku, poz. 1515 z późn.zm.), art. 19 ust. 3b oraz art. 19a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity Dz.U. z 2014r., poz. 1649 z późn.zm.)

**Rada Gminy Krzyżanowice
uchwala, co następuje:**

§ 1.

Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020, w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krzyżanowice.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie:

Zgodnie z art.18 ust. 2 pkt. 6a ustawy o samorządzie gminnym – Strategia Rozwoju, jako dokument programowy wymaga uchwalenia przez Radę Gminy. Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020 jest najważniejszym dokumentem określającym główne kierunki rozwoju i koncepcje funkcjonowania na najbliższe lata w kontekście perspektywy finansowej 2014-2020. Uwzględnia m.in. diagnozę sytuacji społecznej, gospodarczej, regionalnej i przestrzennej gminy, prognozę trendów rozwojowych w okresie objętym strategią, cele strategiczne w okresie realizacji strategii wraz z pożądanymi wskaźnikami ich realizacji. W związku z powyższym zasadne jest uchwalenie powyższej uchwały.

Krzyżanowice 2020 – na skrzyżowaniu szlaków i kultur

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KRZYŻANOWICE
DO ROKU 2020

Spis treści

1. Wstęp	3
2. Istota i znaczenie Strategii dla rozwoju gminy	4
2.1. Główne cele i założenia zarządzania strategicznego	5
3. Charakterystyka obecnej sytuacji w Gminie Krzyżanowice.....	7
3.1. Położenie i infrastruktura.....	7
3.2. Turystyka i rekreacja	9
3.3. Przedsiębiorczość	10
3.4. Wsparcie biznesu	13
3.5. Prawne ograniczenia i możliwości dla działalności gospodarczej	14
3.6. Zatrudnienie.....	15
3.7. Struktura demograficzna.....	16
3.8. Zjawiska społeczne.....	19
3.9. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia	23
3.10. Aktywność obywatelska i współpraca międzynarodowa.....	24
4. Analiza SWOT.....	26
5. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Krzyżanowice.....	30
6. Wizja gminy – główne przesłanie rozwojowe	33
7. Cele i kierunki rozwoju gminy	34
8. Planowane projekty strategiczne.....	39
9. Potencjalne źródła finansowania.....	41
9.1. Środki własne	41
9.2. Bankowe i pozabankowe instrumenty finansowe	41
9.3. Fundusze strukturalne	41
9.4. Umowy z podmiotami ESCO	42
9.5. Partnerstwo publiczno-prywatne	43
10. Komplementarność strategii z politykami sektorowymi gminy.....	44
11. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami o charakterze strategicznym	46
11.1. Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020.....	47
11.2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	48
11.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020.....	49
11.4. Europa 2020	49
12. Wdrażanie Strategii i działania promocyjno-komunikacyjne	50

13.	Monitoring, ewaluacja oraz raportowanie realizacji Strategii	52
13.1.	Raportowanie	52
14.	Wskaźniki.....	53
14.1.	Wskaźniki produktu	53
14.2.	Wskaźniki rezultatu	54
14.3.	Wskaźniki oddziaływania	55
15.	Załączniki	57
15.1.	Załącznik 1 Karta projektu.....	57
16.	Spisy	58
16.1.	Spis ilustracji.....	58
16.2.	Spis tabel	58

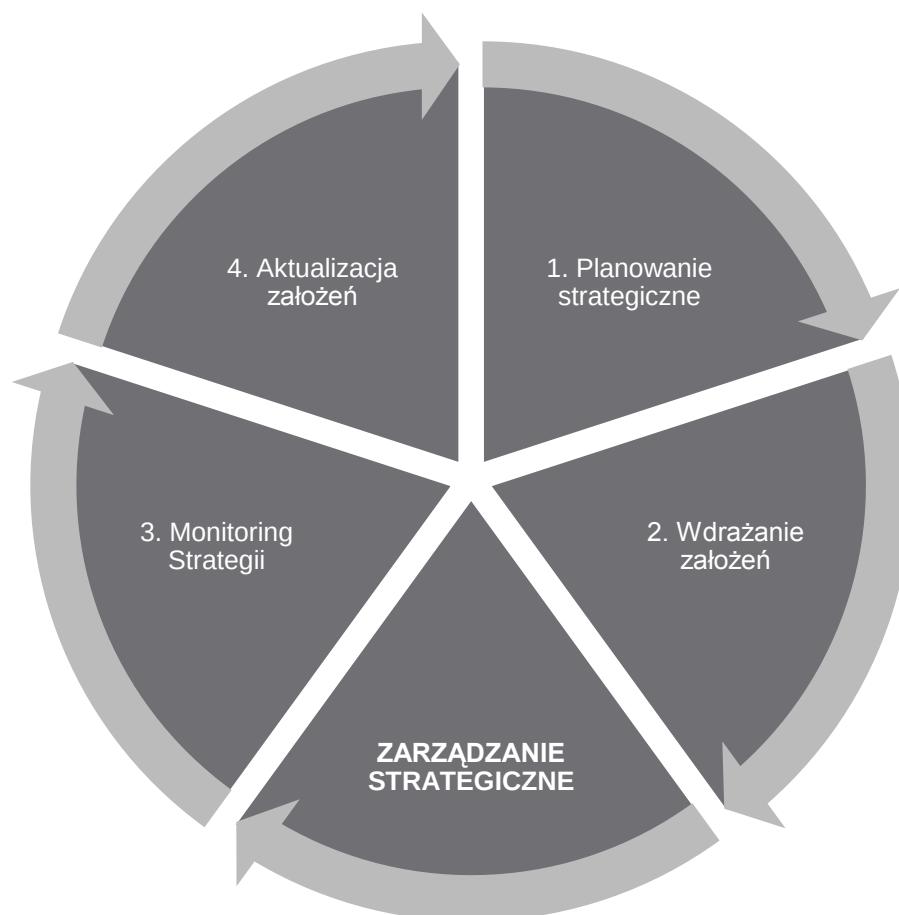
1. Wstęp

Przedmiotowy dokument stanowi aktualizację i kontynuację założeń strategicznych zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2015. Dokument ten precyzował zarówno cele strategiczne, jak i kierunki rozwoju Gminy w latach 2004-2015. Biorąc pod uwagę dynamicznie zmieniającą się w ostatnich latach sytuację społeczno-gospodarczą, zarówno w ujęciu lokalnym (Gmina Krzyżanowice wraz z gminami ościennymi), jak i w ujęciu regionalnym oraz krajowym, zaszły istotne przesłanki wymagające redefiniowania założeń strategicznych dla dalszego rozwoju Gminy. Kolejnym czynnikiem mającym istotny wpływ na kształtowanie założeń rozwojowych Gminy jest dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020. Środki te, odpowiednio wykorzystane, mogą generować znaczący impuls rozwojowy, który umożliwi stworzenie konkurencyjnych warunków zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy.

2. Istota i znaczenie Strategii dla rozwoju gminy

Strategia rozwoju to uporządkowana długofalowa koncepcja rozwoju, ukierunkowana na maksymalne wykorzystanie potencjału rozwojowego danej gminy oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Dokument ten, będący podstawowym narzędziem zarządzania strategicznego na poziomie lokalnym, musi w sposób zrównoważony i komplementarny uwzględniać interesy poszczególnych grup interesariuszy – począwszy od grupy najważniejszej, a więc mieszkańców gminy, poprzez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na jej terenie, aż po organizacje i instytucje działające na terenie gminy. Dostosowana do potrzeb rozwojowych gminy i efektywnie wdrażana Strategia pozwala na optymalne kształtowanie decyzji władz lokalnych w długim horyzoncie czasowym, co przekłada się na prowadzenie spójnej polityki lokalnej i efektywne zarządzanie gminą i – w rezultacie – daje możliwość trwałej poprawy poziomu i jakości życia mieszkańców. Sprawna realizacja założeń Strategii to warunek konieczny dla wykorzystywania pojawiających się szans rozwojowych i wzmacniania pozycji konkurencyjnej gminy. Koncentracja na zdefiniowanych w procesie planowania strategicznego celach i priorytetach umożliwia pełne wykorzystywanie potencjału gminy, także dzięki sprawnej inżynierii finansowej wykorzystującej w optymalny sposób środki finansowe pochodzące z różnych źródeł (środki własne, fundusze unijne, kredyty, obligacje itp.).

Proces zarządzania strategicznego, przedstawiony graficznie na poniższym rysunku, obejmuje cztery zasadnicze, integralnie ze sobą powiązane procesy, które składają się na pełny cykl zarządczy realizowany na bieżąco w skali gminy. Pierwszym krokiem jest etap planowania strategicznego, kiedy definiowane są założenia rozwojowe dla gminy. W dalszej kolejności następuje etap wdrażania, kiedy realizowane są poszczególne projekty. Monitoring Strategii, a więc weryfikacja poprawności i zgodności zdefiniowanych założeń strategicznych ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-gospodarczą, powinien mieć charakter ciągły i być realizowany na bieżąco. Aktualizacja założeń to etap, który następuje w sytuacji gdy na etapie monitorowania Strategii okazuje się, iż wymagane jest przeformułowanie celów strategicznych lub konkretnych działań.

Założenia przyjęte w Strategii zostały wypracowane w formule konsultacyjno-partycypacyjnej. Wdrożona formuła pozwoliła na przygotowanie dokumentu w obiektywny sposób definiującego aktualną sytuację gminy i zachodzące w niej procesy, a także odzwierciedlającego rzeczywiste potrzeby mieszkańców i ich oczekiwania w zakresie rozwoju gminy.

Jako podstawowe źródła danych statystycznych na temat Gminy Krzyżanowice wykorzystano informacje przekazane przez Urząd Gminy Krzyżanowice oraz jednostki organizacyjne gminy, a także zasoby Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego.

2.1. Główne cele i założenia zarządzania strategicznego

Kluczowe założenia, jakie należy uwzględnić definiując proces zarządzania strategicznego gminą, przedstawiają się następująco :

- a) zaspokojenie potrzeb i pragnień mieszkańców stanowi główne wytyczne dla organów zarządzających,

- b) funkcjonowanie społeczności lokalnej jest integralnie powiązane z innymi obszarami, zarówno w bezpośrednim otoczeniu, jak i w szerszym kontekście (region, kraj) poprzez przepływ dóbr, środków pieniężnych, siły roboczej, informacji i technologii,
- c) zaspokajanie bieżących oraz przyszłych potrzeb i pragnień mieszkańców wymaga racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami materialnymi i niematerialnymi oraz potencjałem ludzkim.
- d) potrzeby mieszkańców należy rozpatrywać zarówno w warstwie materialnej (zasoby finansowe, infrastrukturalne) jak i niematerialnej (kwalifikacje, dostęp do kultury, edukacji, rozrywki, sportu itp.).

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż potrzeby i pragnienia mieszkańców ulegają zmianom, zwłaszcza w tak długiej perspektywie czasowej jak horyzont przyjęty w strategii. Zdefiniowane w ramach niniejszego dokumentu priorytety, cele i kierunki mają na celu optymalizację wykorzystania aktualnie dostępnych zasobów i mocnych stron Gminy Krzyżanowice, umożliwienie pozyskania nowych zasobów, a także wzmocnienie jej pozycji względem innych jednostek osadniczych, po to by efektywniej zaspokajać potrzeby i pragnienia społeczności lokalnej.

Jako podstawowe cele strategicznego procesu zarządzania gminą należy wskazać:

- a) poprawę warunków życia społeczności lokalnej, we wszystkich aspektach jej funkcjonowania oraz stworzenie możliwości dalszego rozwoju,
- b) wzmacnianie tożsamości lokalnej, a także tworzenie sprzyjających warunków dla kształtowania pozytywnych relacji między mieszkańcami oraz efektywnej współpracy różnych środowisk,
- c) wykorzystanie dostępnych zasobów w celu stworzenia przewagi konkurencyjnej, pozwalające na skuteczną rywalizację z gminami o charakterze konkurencyjnym, tak pod względem lokalizacji, jak i dostępnego potencjału.

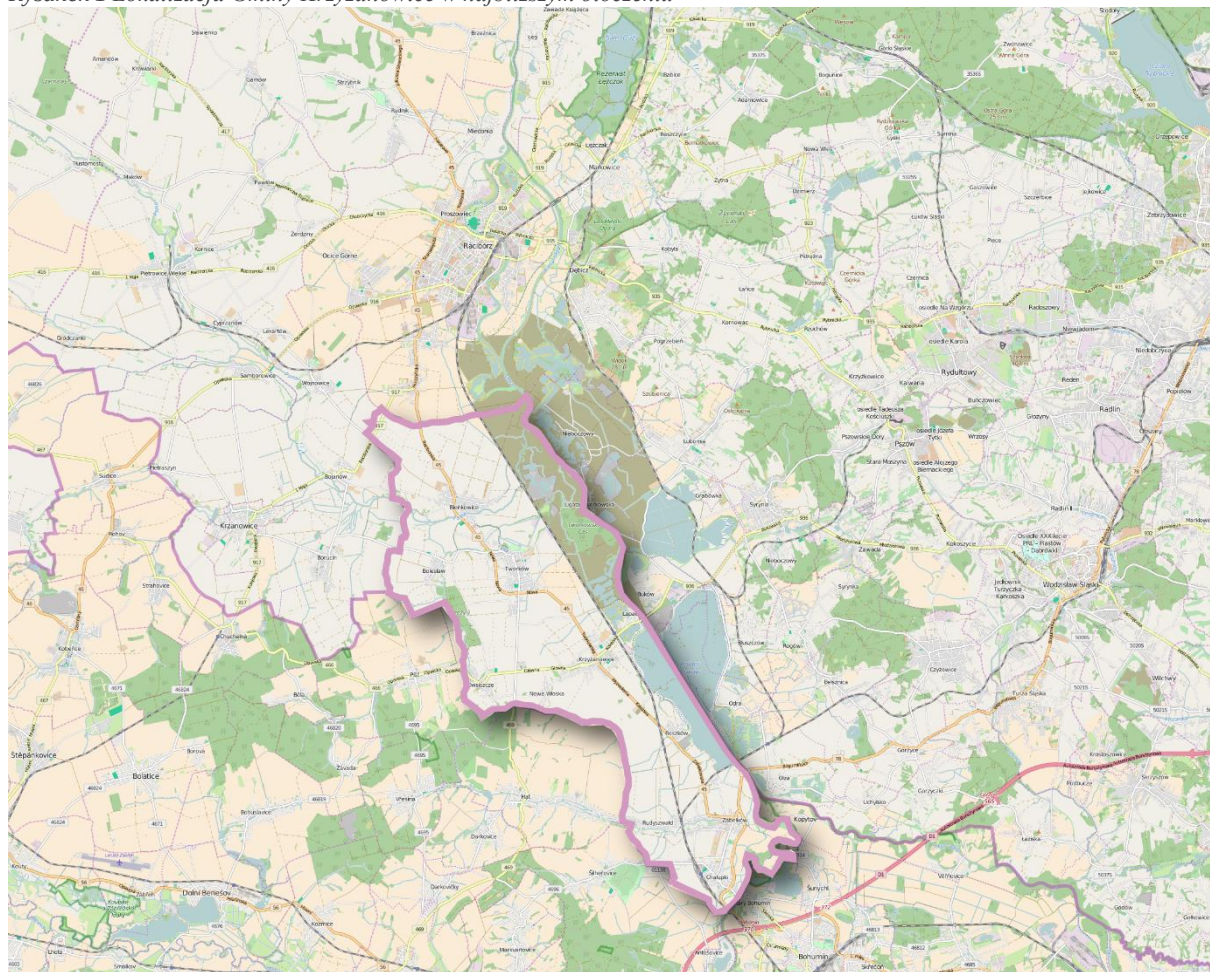
3. Charakterystyka obecnej sytuacji w Gminie Krzyżanowice

Poniżej przedstawiono jedynie podsumowanie najważniejszych informacji dotyczących aktualnej sytuacji na terenie Gminy Krzyżanowice. Szczegółową charakterystykę gminy stanowi osobny dokument, na bazie którego opracowano poniższe streszczenie¹.

3.1. Położenie i infrastruktura

Krzyżanowice są gminą wiejską położoną w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w górnym biegu rzeki Odry. Gmina leży u wrót obniżenia między Sudetami a Karpatami, zwanego Bramą Morawską, na południu Kotliny Raciborskiej. Jej obszar zamknięty jest od południowego zachodu granicą państwową z Czechami, od zachodu sąsiaduje z gminą Krzanowice, od północy z miastem Racibórz, a od wschodu jej granice stanowi rzeka Odra, oddzielająca Krzyżanowice od gmin: Lubomia i Gorzyce.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Krzyżanowice w najbliższym otoczeniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.openstreetmaps.org

¹ Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Krzyżanowice, Gmina Krzyżanowice, grudzień 2015 r. – styczeń 2016 r.

Nieodłącznym elementem krajobrazu gminy są stawy pożwirowe oraz obwałowania polderu Buków, zlokalizowanego w gminach Krzyżanowice i Gorzyce. Siedzibą gminy jest sołectwo Krzyżanowice. Według danych z roku 2010 gmina zajmuje powierzchnię ok 69 km², co plasuje ją wielkościowo wśród średnich gmin województwa śląskiego.

Gmina stanowi część Subregionu Zachodniego województwa śląskiego, zlokalizowanego między Górnośląskim a Karwińsko-Ostrawskim Okręgiem Przemysłowym. Subregion przejawia tendencję rozwoju policentrycznego z silnym ośrodkiem w Rybniku, z wyraźną koncentracją rozwoju osadnictwa wzdłuż korytarzy transportowych łączących Subregion Zachodni z Republiką Czeską, w tym Aglomeracją Ostrawską i Ziemią Opawską. Funkcjonują tutaj cztery inne duże ośrodki rozwojowe: Jastrzębie-Zdrój, Racibórz, Wodzisław Śląski i Żory, a pozostałe gminy obszaru działają pod ich wpływem. Profil gospodarczy głównych ośrodków rozwojowych ma charakter przemysłowo-usługowy (za wyjątkiem Wodzisławia Śląskiego, o charakterze usługowo-przemysłowym).

W skład gminy wchodzi 10 sołectw:

- a) Bieńkowice,
- b) Bolesław,
- c) Chałupki,
- d) Krzyżanowice (siedziba urzędu gminy),
- e) Nowa Wioska,
- f) Owsiszczce,
- g) Roszków,
- h) Rudyszwałd,
- i) Tworków,
- j) Zabelków.

Przez obszar gminy przebiegają dwie drogi krajowe – DK 45 i DK 78, a także drogi wojewódzkie - DW 936 i DW 917. Dzięki temu możliwa jest komunikacja z wszystkimi większymi miastami w regionie oraz po stronie czeskiej. W odległości ok. 0,1 km od gminy przebiega autostrada A1, która docelowo zostanie połączona z czeską autostradą D1, łączącą Pragę, Brno i Ostrawę. Taka lokalizacja komunikacyjna stanowi jeden z najistotniejszych atutów gminy.

Jeżeli chodzi o lokalną sieć dróg, większość dróg gminnych ma nawierzchnię utwardzoną masą asfaltową. Niektóre z nich: drogi o nawierzchni asfaltowej, o niewystarczającej

podbudowie lub betonowe, z mocno zniszczonymi nawierzchniami, o licznych, często niebezpiecznych ubytkach, wymagają remontu. Ogólny stan dróg na terenie gminy jest jednak zadowalający. Przyznawane co roku środki finansowe na drogownictwo umożliwiają przeprowadzanie modernizacji nieutwardzonych dróg, ich utrzymanie i bieżące remonty. W gminie zlokalizowane są drogi łączące Polskę z Czechami w miejscach dawnych przejść granicznych:

- a) Nowe Chałupki - Bohumin (ruch samochodowy z wyłączeniem ruchu pieszego),
- b) Chałupki - Stary Bohumin (ruch pieszey, rowerowy i samochodowy do 3,5 tony),
- c) Chałupki/Rudyszwałd - Šilheřovice (ruch samochodowy do 3,5 tony),
- d) Rudyszwałd - Hať (ruch samochodowy do 3,5 tony),
- e) Tworków - Hať (ruch samochodowy do 3,5 tony),
- f) Owsiszczce - Pišť (ruch samochodowy do 3,5 tony),
- g) Bolesław - Pišť (ruch pieszey, rowerowy i transportu rolnego).

Przez tereny gminy Krzyżanowice prowadzą również trasy rowerowe: R4, 9, 24, 39, 341, 347, 348, 355 – o łącznej długości prawie 74 km, chętnie uczęszczane zarówno przez polskich, jak i czeskich turystów. Gmina nie dysponuje własnym transportem publicznym, lecz do wszystkich miejscowości gminy docierają autobusy Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej (PKS) w Raciborzu. Dodatkowo, ważną rolę pełni kolejowy transport publiczny na terenie gminy - stacje PKP działają i obsługują transport osobowy w Tworkowie, Krzyżanowicach, Roszkowie, Rudyszwałdzie i Chałupkach. Ponadto, odremontowana linia kolejowa Rybnik – Chałupki zapewnia sprawne połączenia kolejowe pomiędzy ośrodkami Subregionu Zachodniego i miejscowościami przygranicznymi na terenie Czech. Transport lotniczy zapewniają położone w niedalekiej odległości porty lotnicze w Ostrawie (50 km) oraz Pyrzowicach (ok. 110 km).

3.2. Turystyka i rekreacja

Odzwierciedleniem historii gminy Krzyżanowice są liczne zabytki występujące na jej terenie, będące atrakcjami turystycznymi nie tylko w skali lokalnej ale i regionalnej. Na szczególną uwagę zasługują:

- a) zespoły zamkowo-parkowe w Krzyżanowicach (Pałac Lichnowskich) i Chałupkach (Zamek w Chałupkach),
- b) ruiny zamku w Tworkowie,

- c) zabytkowe kościoły w Krzyżanowicach, Tworkowie i Bieńkowicach,
- d) spichrze w Bolesławiu,
- e) Muzeum Kowalstwa w Bieńkowicach,
- f) zabytkowy młyn rodziny Pawlik,
- g) pątniczy kościółek św. Urbana w Tworkowie.

Na terenie Gminy zostały wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej. W październiku 2006 roku otwarto ścieżkę edukacyjną, utworzoną na obszarze Granicznych meandrów Odry, zgłoszoną do ochrony w ramach europejskiej sieci Natura 2000.

Gmina dysponuje obiektami sportowymi, które mogą być udostępniane mieszkańcom na ich prośbę. Infrastruktura sportowa i rekreacyjna obejmuje:

- a) boiska do piłki nożnej (zlokalizowane w niemal wszystkich sołectwach),
- b) nowoczesny kompleks sportowy Orlik 2012 w Tworkowie,
- c) korty tenisowe w Zabełkowie,
- d) boiska do siatkówki plażowej (Tworków, Chałupki, Zabełków),
- e) basen otwarty w Tworkowie,
- f) hale sportowe z widownią przy szkołach (Bieńkowice, Tworków, Chałupki, Zabełków),
- g) skatepark
- h) siłownie plenerowe w Chałupkach, Krzyżanowicach i Tworkowie
- i) boiska wielofunkcyjne w Krzyżanowicach i Chałupkach

3.3. Przedsiębiorczość

Gmina Krzyżanowice jest gminą wiejską, a większość jej terenów stanowią użytki rolne. Mimo wiejskiego charakteru, zlokalizowane są tutaj licznie przedsiębiorstwa i zakłady. Sołectwo Krzyżanowice w tym otoczeniu stanowi lokalny ośrodek administracyjno-usługowy z szerokim wachlarzem usług podstawowych. Pozostałe sołectwa gminy pełnią funkcję ośrodków pomocniczych.

Jak wynika z danych, obrazujących ilość firm w gminie, działających w poszczególnych sekcjach PKD w latach 2010-2014, oraz ich strukturę w roku 2014², najliczniej reprezentowana jest sekcja G (*Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle*). Duże znaczenie dla gminy ma również *Budownictwo*, w którym działa niemal co piąta firma oraz *Przetwórstwo Przemysłowe* (działalność w tej drugiej sekcji prowadzi co dziesiąta firma). Najmniej firm działa w obszarze *Kultury, rozrywki i rekreacji* oraz w *administrowaniu i działalności wspierającej*. Udział każdej z tych sekcji nie przekracza 3,1%, a w 2014 r. działało w nich łącznie tylko 46 firm. Największe przedsiębiorstwa oraz zakłady działające na terenie gminy, to:

- a) przedsiębiorstwa związane z branżą budowlaną,
- b) przedsiębiorstwa powiązane z produkcją rolną, hodowlą zwierząt i przetwórstwem,
- c) przedsiębiorstwa i firmy z innych sektorów.

Według danych PUP w Raciborzu (na koniec roku 2014) w gminie było 2.745 osób bezrobotnych, w tym 1.670 kobiet (60%). Wśród zarejestrowanych odnotowano osoby z wykształceniem:

- a) gimnazjalnym i podstawowym - 29,76 %,
- b) zasadniczym zawodowym - 27,97 %,
- c) średnim ogólnokształcącym - 7,83 %,
- d) policealnym i średnim zawodowym - 22,04 %,
- e) wyższym - 12,38 %.

W powiecie (zatem i w gminie) utrzymuje się przewaga zawodów nadwyżkowych nad deficytowymi. Analiza struktury i ruchu bezrobotnych w 2014 r. pozwala wyróżnić kilka profesji, które cechuje wysoki poziom bezrobocia. Do zawodów tych zaliczamy m.in.: sprzedawcę, kucharza, murarza, krawca. W bazie urzędu pracy figuruje wiele ofert pracy, których nie można obsadzić, mimo że w ewidencji bezrobotnych figurują osoby o wskazanych kwalifikacjach. Według Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu do czynników wpływających na tę sytuację zaliczamy: wiek, długotrwałe przerwy

² Klasyfikacja PKD według układu z 2007 r.

w zatrudnieniu, zdezaktualizowane uprawnienia i kwalifikacje zawodowe, a także długotrwałe bezrobocie.

Przedsiębiorczość mieszkańców gminy Krzyżanowice oparto o analizę danych z okresu 2010-2014. Wskaźnik GUS prezentujący ilość osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 1.000 ludności pokazuje, że w okresie ostatnich 4 lat utrzymywał się on na poziomie 50-54 osób. Z danych z lat 2013-2014 wynika, że najwięcej osób prowadziło działalność gospodarczą w sektorze *Handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle* (175) oraz sekcji *Budownictwo* (144), które stanowią odpowiednio 28% oraz 23% ogółu. W obu tych sekcjach przyrost w badanym okresie był taki sam - liczba przedsiębiorstw wzrosła o 3 nowe podmioty. Do sekcji, które cieszą się najmniejszym zainteresowaniem, należą m.in.: sekcja *Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją*, sekcja *Informacja i komunikacja* oraz sekcja *Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości*. Spadek liczby zarejestrowanych działalności w badanym okresie nastąpił w sekcjach: *Transport i gospodarka magazynowa*, *Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi* oraz *Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją*.

Wzrostowa tendencja nowo zarejestrowanych podmiotów w Polsce znajduje swoje odzwierciedlenie na obszarze gminy Krzyżanowice. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców gminy w 2014 roku wyniosła 688 i w odniesieniu do roku 2013 była wyższa o 1,45%. W roku 2014 w gminie odnotowano stosunkowo małą ilość podmiotów nowo rejestrowanych w porównaniu do danych dla podregionu rybnickiego.

Dobre skomunikowanie gminy w powiązaniu z bogatą ofertą terenów inwestycyjnych, zróżnicowanych pod względem przeznaczenia, powierzchni oraz lokalizacji, składają się na znaczący potencjał inwestycyjny gminy, który może zostać wykorzystany zarówno przez firmy krajowe, jak i zagraniczne, dążące do ekspansji na rynki europejskie. Gmina już teraz przyciąga zagranicznych inwestorów, takich jak firmy z kapitałem austriackim – Alas Utex Sp. z o.o. czy Poll-Nussbaumer Sp. z o.o.

Tabela 1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON, stan na 2014 r.

Obszar	Podmioty wpisane do rejestru na 10 tys. ludności	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze na 10 tys. ludności	Jednostki wykreślone z rejestru na 10 tys. ludności
Gmina Krzyżanowice	688	47	43

Obszar	Podmioty wpisane do rejestru na 10 tys. ludności	Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze na 10 tys. ludności	Jednostki wykreślone z rejestru na 10 tys. ludności
podregion rybnicki	781	61	50
województwo śląskie	1.001	81	65
Polska	1.057	65	70
<i>Średnio</i>	<i>1.014,80</i>	<i>77,40</i>	<i>65,40</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: stat.gov.pl/bdl (Bank Danych Lokalnych)

3.4. Wsparcie biznesu

Gmina Krzyżanowice, dzięki swemu położeniu geograficznemu, ma możliwość uzyskania wsparcia w ramach funkcjonującej w pobliżu Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej SA, Inkubatora Ekonomii Społecznej Subregionu Zachodniego oraz Rybnickiego Okręgu Węglowego.

W ramach działań na rzecz wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości z dniem 1 sierpnia 2007 r. w Urzędzie Gminy Krzyżanowice przy stanowisku ds. działalności gospodarczej zostało utworzone Lokalne Okienko Przedsiębiorczości (LOP). Ma ono ograniczyć bariery formalno-administracyjne utrudniające podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej, udostępniać wszelkie informacje na temat zakładania firmy i jej prowadzenia oraz przekazywać informacje o możliwości pozyskiwania przez firmę bezzwrotnych i zwrotnych dotacji do inwestycji, szkoleniach, doradztwie i innych.

W ostatnich latach gmina realizowała kilka projektów, których celem był rozwój biznesu oraz aktywizacja zawodowa. Wśród tej grupy znalazły się następujące inicjatywy³:

- a) Start up na pograniczu.
- b) Start up II.
- c) Akademia Przedsiębiorczości.
- d) Twoja szansa – program aktywizacji społeczno-zawodowej w gminie Krzyżanowice.

³ Urząd Gminy Krzyżanowice

3.5. Prawne ograniczenia i możliwości dla działalności gospodarczej

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Krzyżanowice określone są poprzez:

- a) ogólne przepisy prawa obowiązujące w całym kraju,
- b) przepisy prawa lokalnego w tym wysokość podatków lokalnych oraz plan miejscowy
- c) specjalne rozwiązania prawne obowiązujące lokalnie, ale wynikające z prowadzonej polityki państwa.

Narzędzia, jakimi dysponuje samorząd i jakie może wykorzystać w swoich kontaktach z przedsiębiorstwami i lokalną gospodarką, to:

- a) Instrumenty finansowe w tym polityka finansowa, wydatki budżetowe.
- b) Działania organizacyjne, w które włączyć należy sposób organizacji urzędu gminy oraz ścieżkę obsługi inwestora.
- c) Instrumenty niefinansowe takie jak szkolenia, doradztwo, kluby pracy i aktywne formy wspierania firm i rynku pracy np.: Krajowy Fundusz Szkoleniowy realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy regulowany Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, który umożliwia pracodawcom szkolenie pracowników 45+ ze środków Funduszu Pracy.
- d) Promocja kierowana zarówno na zewnątrz względem gminy, jak i do wewnątrz w kierunku mieszkańców i firm już działających na jej terenie.

Mechanizmy finansowe stosowane przez Gminę Krzyżanowice definiuje między innymi *Uchwała 0007.XLIV.51.2014 Gminy Krzyżanowice z dnia 30 października 2014 r. w sprawie określenia wysokości stawek oraz zwolnień w podatku od nieruchomości. Uchwała 0007.XIII.72.2015 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 26 listopada 2015 r. w sprawie określenia wysokości stawek oraz zwolnień w podatku od nieruchomości.*

Uzupełniając powyższe, dodatkowe udogodnienia dla przedsiębiorców stanowi zwolnienie z podatków, które określa *Uchwała nr 0007.XXXVIII.12.2014 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 25 marca 2014 r. w sprawie zwolnienia w podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis.*

3.6. Zatrudnienie

Według danych dotyczących Polski⁴ w roku 2013 wśród 8 681 877 osób pracujących, większość stanowili mężczyźni (50,28%). Struktura ta znajduje swoje powielenie również na poziomie gminy Krzyżanowice. Na 279 osób bezrobotnych (dane GUS z 2014 r.) przypada aż 180 kobiet, co daje odsetek równy 65%, podczas gdy mężczyźni stanowią zaledwie 35% ogółu bezrobotnych. Mężczyźni dominują w strukturze zatrudnienia zarówno w skali kraju, powiatu jak i gminy. Poziom aktywności zawodowej kobiet jest wyraźnie niższy niż mężczyzn. Większość zakładów oraz podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie gminy posiada profil ukierunkowany na zawody typowo męskie, a deficyt zawodów wskazuje na zapotrzebowanie na osoby z wykształceniem zawodowym, które posiada jedynie co trzecia kobieta w gminie.

Niekorzystne przedstawiają się dane dotyczące struktury ludności według ekonomicznych grup wieku. Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym świadczy o malejącej podaży siły roboczej, dodatkowo rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym sygnalizuje starzenie się społeczeństwa.

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie gminy Krzyżanowice funkcjonowało 8 szkół podstawowych (w tym oddziały filialne), a uczęszczało do nich 597 dzieci w grupie wiekowej od 7 – 14 lat. Na terenie gminy zlokalizowane są także 4 gimnazja⁵. W latach 2010-2014 liczba uczniów w szkołach podstawowych utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast w szkołach gimnazjalnych spadła o ok. 14%.

W celu zdobycia wykształcenia ponadgimnazjalnego oraz wyższego młodzież musi korzystać z placówek znajdujących się w miastach ościennych - Raciborzu oraz Wodzisławiu Śląskim, co jednak jest zjawiskiem normalnym w przypadku gmin wiejskich.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. pokazują, że poziom wykształcenia Polaków znacznie wzrósł. Nieco inaczej przedstawiają się dane w podziale na obszary wiejskie powiatu raciborskiego. Według nich, osoby z wykształceniem wyższym stanowią w powiecie ok 9,5%, z wykształceniem policealnym oraz średnim - około 9,4%, zasadniczym zawodowym - 37,7%, podstawowym ukończonym - 22,6% natomiast z podstawowym nieukończonym - 1,5%. Lokalny rynek pracy charakteryzuje niedopasowanie popytu i podaży pracy (wyrażone w danych w zakresie zawodów deficytowych i nadwyżkowych).

⁴ Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl/>

⁵ Źródło: <http://www.krzyzanowice.pl/>

Kwalifikacje zawodowe bezrobotnych różnią się bowiem istotnie od zakresu umiejętności/kwalifikacji, jakie są wymagane przez potencjalnych pracodawców.

Dążąc do pełnego wykorzystania potencjału edukacyjnego i zapewnienia na terenie gminy nowoczesnego i sprawnie działającego systemu edukacyjnego dzięki realizacji innowacyjnych przedsięwzięć w których biorą udział lokalne placówki oświatowe. Gmina realizuje projekty oświatowe mające na celu zmianę podejście ucznia do rozwiązywania problemów (wykorzystanie metody TOC), naukę kreatywnego myślenia, ale również zmianę podejścia nauczycieli do pracy. Prowadzone są działania z zakresu doposażenia placówek oraz ich kompleksowej informatyzacji.

3.7. Struktura demograficzna

W grudniu 2014 r. gminę Krzyżanowice zamieszkiwało 11.212 osób. Biorąc pod uwagę okres ostatnich 5 lat, liczba mieszkańców charakteryzowała się tendencją malejącą, z gwałtownym spadkiem liczebności populacji na przełomie lat 2012/2013, sięgającym ponad 100 osób (około 0,1%). Od roku 2013 liczba ludności utrzymuje się na względnie stałym poziomie. Kontynuację trendu spadkowego w latach kolejnych potwierdzają założenia *Prognoza Ludności w Województwie Śląskim w latach 2014-2050*, której wskazują na spadek liczby ludności w skali całego województwa. Taką zmianę trwającą w dłuższej perspektywie czasowej określa się mianem depopulacji.

Do najbardziej zaludnionych miejscowości w 2014 r. należały:

- a) Tworków (2.725 osób),
- b) Krzyżanowice (1.991 osób),
- c) Chałupki (1.661 osób),

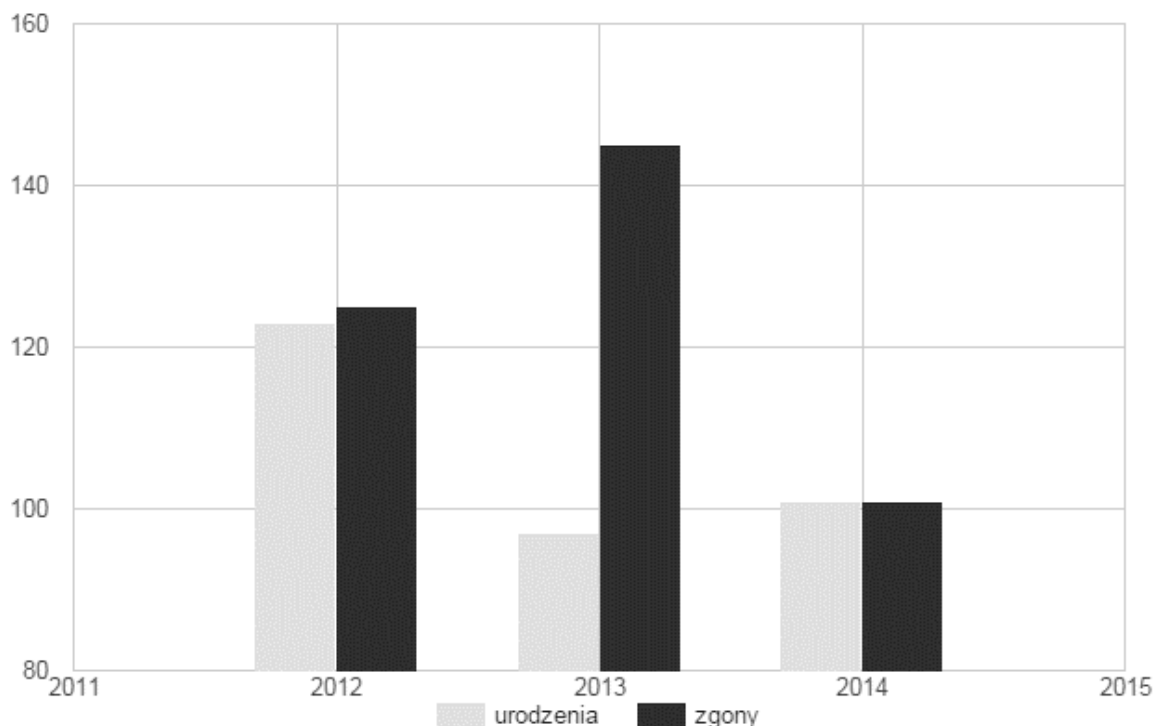
z kolei najmniej osób zamieszkiwało:

- a) • Nową Wioskę (341 osób),
- b) • Roszków (468 osób),
- c) • Bolesław (485 osób).

Na przestrzeni ostatnich 3 lat w gminie następowały niezwykle dynamiczne zmiany liczby urodzeń, zgonów oraz wartości przyrostu naturalnego. W 2013 r. zanotowano spadek liczby urodzeń w porównaniu z rokiem 2012. Niemniej jednak, tendencja spadkowa nie utrzymała się, gdyż w 2014 r. liczba urodzeń nieznacznie wzrosła. W odniesieniu do zmian liczby zgonów, były one odwrotnie proporcjonalne w stosunku do zmian liczby urodzeń - na

przełomie lat 2012/2013 r. zanotowano gwałtowny wzrost liczby zgonów, zaś rok później nastąpił jej gwałtowny spadek.

Rysunek 2 Liczba urodzeń i zgonów w gminie Krzyżanowice w latach 2012-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: danych Urzędu Gminy Krzyżanowice

Dynamikę zmian w zakresie liczby urodzeń i zgonów odzwierciedla przyrost naturalny. W roku 2013 osiągnął wartość -48, podczas gdy jeszcze rok wcześniej utrzymywał się na poziomie -2. W 2014 r. liczba urodzeń zbilansowała liczbę zgonów, przez co przyrost naturalny był równy 0.

Ubytek ludności gminy Krzyżanowice w dużym stopniu zależny jest od ruchów migracyjnych – przede wszystkim charakterystycznej dla gminy migracji zarobkowej. W badanym okresie liczba osób meldujących się w gminie charakteryzowała się sporą fluktuacją. W 2012r. zameldowano 164 osoby, podczas gdy rok później było takich osób 198. W roku 2014 było to już tylko 161 osób. Wśród meldujących się byli również obcokrajowcy. Biorąc pod uwagę ilość wymeldowań, występuje tutaj identyczna tendencja. Gwałtowny wzrost liczby osób wymeldowanych w roku 2013 oraz powrót do poziomu wymeldowań z 2012 r. w roku 2014. Należy podkreślić, iż osoby migrujące za granicę w celach zarobkowych (a stanowią one duży odsetek wszystkich mieszkańców gminy) nie zgłaszają nigdzie faktu wyjazdu, przez co

uzyskanie faktycznego obrazu gminy w obszarze migracji zagranicznych napotyka przeszkody.

W całym analizowanym okresie saldo migracji charakteryzowało się wartością ujemną. W poszczególnych latach różniło się ono jedynie pod względem natężenia. W 2012 r. jego wartość wynosiła -18, rok później saldo pogłębiło się, osiągając wartość -79, a w 2014 r. wróciło do poziomu z roku 2012, przyjmując wartość -17.

Tabela 2 Ruchy migracyjne w gminie Krzyżanowice na przestrzeni lat 2012-2014

Rok	Zameldowania (ogółem)	Zameldowania osób narodowości innej niż polska	Wymeldowania (ogółem)	Wymeldowania za granicę	Saldo migracji
2012	164	2	182	20	-18
2013	198	31	277	79	-79
2014	161	16	178	24	-17

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: danych Urzędu Gminy Krzyżanowice

Główną przyczyną nasilenia ruchów migracji było wejście Polski do Unii Europejskiej oraz otwarcie zagranicznego rynku pracy (wyższe zarobki). Współczynnik migracji zagranicznych w ostatnich pięciu latach był znacznie wyższy niż przed rokiem 2005. Długookresowe prognozy wskazują, że w okresie lat 2002-2030 liczba ludności województwa śląskiego zmniejszy się o 779,1 tys. osób, tj. o 16,5% ogółu mieszkańców. Spadek liczby ludności pociągnie za sobą m.in. destabilizację finansów publicznych, której skutkiem będzie osłabienie zdolności do wzrostu lokalnej gospodarki.

Obecna sytuacja demograficzna gminy wymaga podjęcia szeregu działań, które będą przeciwdziałać zjawisku depopulacji. Do jednych z nich należą stworzenie atrakcyjnych warunków do osiedlania się na terenie gminy, odpowiednie możliwości do prowadzenia działalności gospodarczej (należy stworzyć warunki do rozwoju przedsiębiorczości oraz podjąć działania aktywizujące miejscową ludność), kształtowanie estetycznej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, a także zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych (dostęp do opieki żłobkowej i przedszkolnej oraz wysoki poziom edukacji). Depopulacja wywiera wpływ na wiele obszarów gminy, począwszy od rynku mieszkaniowego, poprzez rynek pracy, po infrastrukturę społeczną i techniczną, wykorzystanie gruntów, nowych inwestycji itp.

Podobne – także negatywne tendencje – zapowiada prognoza dotycząca zmian w strukturze ekonomicznej ludności Polski. W polskich miejscowościach, zatem także w gminie

Krzyżanowice, przewiduje się pogłębienie dysproporcji między liczbą osób w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym, co oznacza spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym na rzecz wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym⁶.

3.8. Zjawiska społeczne

Jednym z nadrzędnych problemów społecznych charakterystycznych dla obszarów popegeerowskich, do których należą Krzyżanowice, jest bezrobocie. Badane zjawisko odgrywa niezwykle istotną rolę, gdyż generuje powstawanie szeregu innych problemów społecznych, w tym przemocy, alkoholizmu, bierności i bezradności. Skalę bezrobocia w gminie w latach 2012-2014 obrazują dane przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 3 Skala bezrobocia w gminie Krzyżanowice w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	liczba wszystkich bezrobotnych			liczba bezrobotnych długotrwale (zarejestrowanych)			liczba kobiet w liczbie bezrobotnych (ogółem)		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Krzyżanowice	268	300	279	114	126	129	164	189	180

Źródło: opracowanie własne na podstawie: danych Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu

W 2012 r. w gminie zarejestrowanych było 268 osób bezrobotnych, z czego aż 43% stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. W roku 2013 r. nastąpił gwałtowny wzrost ogólnej liczby bezrobotnych, a w kolejnym roku zanotowano spadek ich liczby. Zmiany liczby bezrobotnych w badanym okresie miały zatem charakter niezwykle dynamiczny. Co do udziału osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych, w latach 2012-2014 nie przekroczył on 46%. Niemniej jednak, w badanym okresie widoczna była stopniowa poprawa. W szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy znalazły się kobiety zamieszkujące gminę. W 2012 r. stanowiły one aż 61,2% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. W latach kolejnych ich udział w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych stopniowo wzrastał. W 2013 r. stanowiły one już 63% wszystkich bezrobotnych, a rok później aż 64,5%.

Uzupełnieniem zawartych powyżej danych są statystyki Powiatowego Urzędu Pracy w Raciborzu, ilustrujące liczbę zarejestrowanych bezrobotnych według posiadanego przez nich wykształcenia. Dane pokazują, że najwięcej zarejestrowanych bezrobotnych zamieszkujących gminę posiadało wykształcenie zawodowe oraz gimnazjalne lub niższe. Najmniej osób bezrobotnych w całym badanym okresie rejestrowano wśród osób

⁶ Za: "Prognozy Ludności w województwie śląskim w latach 2014-2050", Urząd Statystyczny w Katowicach.

z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Od 2012 r. zauważalny jest regres w zakresie ilości bezrobotnych mieszkańców gminy posiadających wyższe wykształcenie.

Bezrobocie na terenie gminy związane jest z niskimi stawkami godzinowymi oferowanymi przez pracodawców, likwidacją niektórych firm, wysokimi kosztami pracy po stronie pracodawców, brakiem doświadczenia zawodowego, itd.

Receptą na zwalczanie zjawiska bezrobocia oraz zwiększanie szans mieszkańców na rynku pracy miał być realizowany w latach 2008-2013 program aktywizacji społeczno-gospodarczej „Twoja szansa”. W ten sposób osoby bezrobotne, korzystające ze wsparcia OPS, uzyskały możliwość podniesienia własnych kwalifikacji zawodowych i umiejętności poprzez partycypację w różnych kursach (obsługa wózka widłowego, spawanie w osłonie CO₂-MAG, kucharskim, artystycznego układania kwiatów, na opiekunkę osób starszych, obsługa komputera i internetu, stylizacja paznokci, obsługa kasy fiskalnej, na prawo jazdy) oraz zyskały umiejętności sporządzania dokumentów aplikacyjnych. Na warsztatach prowadzonych przez psychologa nauczyli się, że warto wierzyć we własne siły.

Jedną z negatywnych z konsekwencji utrzymującego się zjawiska bezrobocia jest przemoc w rodzinie. Jak wynika z danych krzyżanowickiej Policji, najczęściej rejestrowanymi incydentami w latach 2012-2014 były przypadki przemocy psychicznej. Policyjne statystyki obejmują nie tylko przypadki faktycznego użycia przemocy, ale również potencjalne zagrożenie przemocą w rodzinie. W 2012 i w 2013 r. w gminie odnotowano po 45 osób, wobec których istniało uzasadnione podejrzenie, że mogą być zagrożone przemocą w rodzinie, podczas gdy w obu badanych latach zatrzymano tylko po 3 osoby podejrzane o jej stosowanie. Przemoc w rodzinie dotyczy nie tylko osób, wobec których jest ona bezpośrednio stosowana, ale także pozostałych członków rodziny. W skali całej gminy Krzyżanowice, w latach 2012-2014 widoczny był trend postępującego wzrostu ilości rodzin zmagających się z tym problemem (15 rodzin w 2012 r., 17 rodzin w 2013 r. i 18 rodzin w 2014 r.). Należy wziąć pod uwagę, że przemoc w rodzinie, zwłaszcza na obszarach wiejskich, gdzie dominuje zabudowa rozproszona, jest zjawiskiem trudno wykrywalnym, a statystyki obejmują jedynie zarejestrowane przypadki. W celu przeciwdziałaniu zjawiskom patologicznym, w tym przemocy w rodzinie, władze gminy Krzyżanowice uchwaliły “Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy Gminy Krzyżanowice na lata 2016 -

2020”⁷ zakładający zmniejszenie skali przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy.

Postrzeganie danego obszaru jako bezpiecznego związane jest także z poziomem przestępczości. Jak wynika z ankiety przeprowadzonej na terenie gminy Krzyżanowice w 2014 r., tylko 40% respondentów postrzegało gminę jako bezpieczną. Najczęściej wskazywanymi zagrożeniami dla bezpieczeństwa były: włamania, kradzieże, nadmierna intensywność ruchu drogowego, łamanie przez kierowców przepisów ruchu drogowego oraz włóczęgostwo⁸. W roku 2012 w gminie zarejestrowano blisko 160 przestępstw. W latach 2012-2014 niezmiennie najczęściej miały miejsce przestępstwa kwalifikowane jako „inne” (np. kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości) oraz kradzieże (w 2012 r. zarejestrowano ich najwięcej, bo aż 42). W ostatnich latach w gminie uwidoczniła się tendencja spadkowa zarówno w zakresie liczby kradzieży i uszkodzeń mienia, jak i innych czynów o charakterze przestępczym, co świadczy o rosnącej skuteczności działań podejmowanych przez Komisariat Policji w Krzyżanowicach. W badanym okresie nie rejestrowano bójek i pobić, a ilość rozbojów i incydentów związanych z narkotykami była marginalna. Najczęściej notowanymi zdarzeniami w gminie były nie przestępstwa, a czyny mające charakter wykroczeń. Niemniej jednak, analiza ich liczby wykazała rokroczny, stopniowy wzrost ich ilości. W 2014 r. było ich aż 1.094, podczas gdy jeszcze dwa lata wcześniej prawie o połowę mniej, bo tylko 576. Do skali przestępczości zalicza się również przestępczość nieletnich, monitorowaną m.in. za pomocą ilości ustanowionych nadzorów kuratorskich. Jak wskazują dane, nadzór kuratora jest w gminie sytuacją stosunkowo rzadko występującą - w żadnym z sołectw liczba objętych nadzorem nie przekroczyła dwóch osób rocznie, przy czym należy podkreślić, że w kilku sołectwach przypadki nadzoru kuratorskiego nie występowały.

Zjawiskiem szczególnie odczuwalnym wśród mieszkańców gminy, związanym z migracjami zagranicznymi jej mieszkańców jest zjawisko tzw. „eurosieroctwa” - *sytuacji, w której emigracja zarobkowa rodziców/rodzica powoduje burzenie podstawowych funkcji rodziny, takich jak zapewnienie ciągłości procesu socjalizacji, wsparcia emocjonalnego dziecka i transmisji kulturowej*⁹. Dotyka ono zarówno dzieci i młodzieży, których jedno lub oboje

⁷ Uchwała Nr 0007.XIII.76.2015 Rady Gminy w Krzyżanowicach z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie przyjęcia Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy Gminy Krzyżanowice na lata 2016 -2020

⁸ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie gminy Krzyżanowice na lata 2014-2022.

⁹ Markowski M. MEN: Eurosieroctwo? Taki sam problem mają dzieci marynarzy. http://wyborcza.pl/1,85996,5888323,MEN_Eurosieroctwo_Taki_sam_proble_m_maja_dzieci_marynarzy.html

rodziców wyjechało za granicę, jak i osób starszych, których dzieci emigrowały w celu podjęcia pracy zarobkowej, co stwarza problem opieki nad takimi seniorami. Pozornie problem nie jest ilustrowany przez dane dotyczące migracji zagranicznych, ponieważ grono osób, które wyjeżdżają do pracy za granicę nie dokonuje wymeldowania, a statystyki dotyczące takich wyjazdów z reguły nie są prowadzone. Nieobecność chociażby jednego z rodziców dla dziecka lub nastolatka wiąże się z przeżywaniem wielu negatywnych emocji, a w konsekwencji prowadzi do rozmaitych patologii, takich jak przemoc i uzależnienie, włóczęgostwo.

W roku 2013 r. 37 beneficjentów wsparcia ośrodka pomocy społecznej (OPS) deklarowało, iż zmagają się z problemem niekorzystnych warunków ekonomicznych, rozumianym jako ubóstwo. Gmina Krzyżanowice podejmuje wysiłki, aby ograniczyć skalę zjawiska poprzez wsparcie materialne mieszkańców za pośrednictwem OPS. W wielu przypadkach pomoc ta udzielana jest w ramach świadczeń rodzinnych. Trudna sytuacja materialna mieszkańców jest jednym z powodów podejmowania przez nich decyzji o migracji zarobkowej, a także prowadzi do wzrostu przestępczości.

Aby zredukować skalę i częstotliwość występowania na terenie gminy innych zjawisk patologicznych, Rada Gminy uchwaliła „Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Krzyżanowice na lata 2014-2022”. Uzupełnia ją „Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W ośrodkach zdrowia w Krzyżanowicach oraz Chałupkach zlokalizowane zostały Punkty Konsultacyjne dla Osób z Problemem Alkoholowym, do których mogą się udać osoby uzależnione lub współuzależnione celem uzyskania pomocy terapeutycznej i informacji. Jak wynika z danych OPS z 2013 r., spora część beneficjentów świadczeń zmagająca się z innymi problemami, t.j. niepełnosprawnością, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz cierpiąca z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego¹⁰. Potencjalnym zagrożeniem związanym ze zjawiskami problemowymi, takimi jak przemoc, alkoholizm czy bezrobocie, dotyczącym szczególnie mieszkańców obszarów wiejskich, jest wykluczenie społeczne, czyli *brak lub niewystarczający poziom uczestnictwa w głównym nurcie społeczeństwa i dostępu do najważniejszych systemów społecznych (rynek pracy, edukacja, opieka medyczna, zabezpieczenie społeczne*¹¹).

¹⁰ J. w., s. 93.

¹¹ Na podstawie raportu z programu unijnego *Poverty 3*.

3.9. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Gminną jednostką powołaną dla rozwiązywania problemów społecznych jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Zadania te realizuje w formie udzielanych świadczeń pieniężnych, usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego, organizacji zimowisk i kolonii dla dzieci oraz imprez okolicznościowych dla dzieci, seniorów, osób samotnych, a także w ramach współpracy z sektorem NGO. 78% badanych mieszkańców gminy oceniło wypłacane przez OPS świadczenia pieniężne jako wystarczające dla zaspokojenia ich potrzeb.

Jednym z podstawowych obowiązków gminy jest zaspokajanie potrzeb bytowych mieszkańców, co odbywa się poprzez zarządzanie gminnymi zasobami mieszkaniowymi. Gospodarowanie tym zasobem opiera się na realizacji założeń „*Wieloletniego Programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Krzyżanowice na lata 2015-2020*”. W ostatnim kwartale 2014 r., w dyspozycji gminy pozostawało 31 komunalnych lokali mieszkalnych oraz 4 mieszkania socjalne. Do zasobów zaliczają się również mieszkania przy budynkach oświatowych oraz w ośrodku zdrowia, zarządzane są przez dyrektorów odpowiednich placówek. Stan techniczny większości z nich został określony jako dobry, mimo, iż część nie była wyposażona w łazienkę, ubikację czy centralne ogrzewanie. W roku 2014 wysokość stawki czynszowej za 1m² powierzchni użytkowej lokalu stanowiącego część gminnego zasobu wynosiła 2,92 zł/m². W odniesieniu do opłat za mieszkanie, dążenia gminy będą skierowane na podniesienie stawek czynszowych do poziomu, w którym wpływy z czynszów będą równoważyły wydatki ponoszone na utrzymanie tych lokali. Na chwilę obecną najemcy zobowiązani są nie tylko do płacenia czynszu, ale także ponoszenia wydatków związanych z dostawami energii, gazu, wody, itd. Dla mieszkańców borykających się z niemożnością dokonania opłat za mieszkanie plan przewiduje możliwość ubiegania się o dodatki mieszkaniowe bądź zmniejszenie metrażu mieszkania w drodze zamiany na inne, mniejsze. W najbliższych latach planowane jest zwiększenie zasobu mieszkaniowego poprzez stworzenie nowych oraz adaptację istniejących budynków oraz pozyskanie nowych mieszkań i lokali socjalnych. Wynika to z rosnących potrzeb mieszkaniowych beneficjentów takiej pomocy.

Z punktu widzenia diagnozy sytuacji społecznej istotne jest poruszenie kwestii dostępu mieszkańców do placówek służby zdrowia. W Krzyżanowicach, Chałupkach i Tworkowie zlokalizowane są ośrodki zdrowia, w ramach których działa zespół poradni: lekarza rodzinnego, ogólna, pediatryczna, urologiczna, dla kobiet oraz dermatologiczna, a także

ortopedyczna i okulistyczna. Na terenie gminy nie ma szpitali, co jest uwarunkowane jej wiejskim charakterem, lecz takie placówki znajdują się w graniczącym z gminą Raciborzu oraz pobliskim Wodzisławiu Śląskim. Sami mieszkańcy podnoszą kwestię zbyt ograniczonego dostępu do usług lekarzy specjalistów, długiego czasu oczekiwania na wizytę u specjalisty, a także niedostosowanie godzin pracy ośrodków zdrowia do oczekiwań pacjentów. Faktem jest, iż w celu wykonania specjalistycznych badań oraz skorzystania z wizyt u specjalistów, mieszkańcy zmuszeni są udać się do większych miast - Raciborza, Wodzisławia Śląskiego, a nawet Rybnika. Od lipca 2011 r. system opieki zdrowotnej gminy uzupełnia karetka pogotowia, stacjonująca przy ośrodku zdrowia w Krzyżanowicach, dzięki czemu czas oczekiwania chorych i poszkodowanych na pomoc medyczną uległ znacznemu skróceniu.

W ramach wspierania istniejącego systemu ochrony zdrowia, Rada Gminy Krzyżanowice uchwaliła program zdrowotny pod nazwą „*Kompleksowa Rehabilitacja i Terapia Dzieci Niepełnosprawnych z terenu Gminy Krzyżanowice w latach 2012-2016*”¹². Jego celem jest stworzenie niepełnosprawnym dzieciom możliwości skorzystania z niestandardowych, innych niż gwarantowane świadczeń rehabilitacyjnych i terapii, co nabiera szczególnego znaczenia w przypadku niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do 18 roku życia.

System opieki zdrowotnej wspierają również organizacje Trzeciego Sektora, tworzone przez samych mieszkańców, m.in. Towarzystwo Ludzi Niepełnosprawnych - Zdrowych Inaczej.

3.10. Aktywność obywatelska i współpraca międzynarodowa

Aktywność społeczna mieszkańców gminy przejawia się przede wszystkim ich zaangażowaniem w działalność organizacji pozarządowych. Największą popularnością cieszą się koła gospodyń wiejskich, kluby sportowe oraz jednostki ochotniczych straży pożarnych, funkcjonujące w niemal każdym sołectwie. Niestety, jak wynika z relacji mieszkańców, zaangażowanie w lokalne sprawy społeczne cieszy się coraz mniejszym zainteresowaniem wśród młodych mieszkańców gminy, co w dużej mierze uwarunkowane jest szybkim tempem życia.

Położenie przygraniczne stanowi ogromny potencjał gminy w zakresie rozwijania partnerstwa transgranicznego oraz realizacji innych międzynarodowych inicjatyw. W zakresie współpracy

¹² Program zdrowotny p.t. „*Kompleksowa Rehabilitacja i Terapia Dzieci Niepełnosprawnych z terenu Gminy Krzyżanowice w latach 2012-2016*”, stanowiący Załącznik do Uchwały Nr 0007.XXI.60.2012 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 25 października 2012 roku.

z sąsiadującymi czeskimi gminami przybierają one formę organizacji wspólnych uroczystości i wydarzeń, m.in. rajd rowerowy, spływ kajakowy po Odrze czy Jarmark na granicy, dzięki którym tworzy się atmosfera przyjaznej współpracy, wzajemnego zaufania i tolerancji. Inicjatywy takie angażują i integrują również dzieci i młodzież zamieszkującą obie strony, co wpływa pozytywnie na krzewienie regionalnych tradycji oraz wzmacnianie tożsamości lokalnej. Gmina Krzyżanowice od kilku lat aktywnie współpracuje również z innymi partnerami - węgierską gminą Rátka i niemiecką gminą Seeshaupt. Intensywna współpraca przejawia się przede wszystkim w realizacji polsko-czeskich projektów partnerskich finansowanych z funduszy europejskich, która prowadzona jest także z czeskimi gminami Hać, Piszcz, Szylerzowice oraz miastem Bogumin.

4. Analiza SWOT

Celem analizy SWOT jest określenie stanu aktualnego oraz perspektyw rozwojowych dla gminy. Jej zadaniem jest wskazanie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń dla rozwoju obszaru objętego analizą strategiczną. W kolejnym etapie analiza ta stanowić będzie podstawę do sformułowania celu głównego i celów pośrednich rewitalizacji.

Ocenę przeprowadzono badając otoczenie i obszar samej gminy poprzez identyfikację wewnętrznych i zewnętrznych czynników oraz określając zależności między nimi. Identyfikację czynników, które mogą lub wpływają na funkcjonowanie gminy podzielono na cztery grupy:

- a) *mocne strony*, czyli czynniki wewnętrzne (cechy) obszaru stanowiące jego atuty, elementy przewagi lub zalety w stosunku do innych obszarów gminy,
- b) *słabe strony*, to czynniki wewnętrzne (cechy) obszaru stanowiące o jego słabościach, barierach i wadach,
- c) *szanse* to czynniki zewnętrzne (cechy) otoczenia, które warunkują możliwości korzystnej zmiany dla obszaru,
- d) *zagrożenia* to czynniki zewnętrzne (cechy) otoczenia, które stwarzają dla obszaru niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany.

Wyniki analizy pozwalają na wybór takiego kierunku działania, który zminimalizuje zagrożenia, ograniczy słabe strony oraz wykorzysta szanse i mocne strony, maksymalizując jednocześnie prawdopodobieństwo osiągnięcia zdefiniowanego celu głównego.

W poniższych tabelach zaprezentowane zostały wyniki analizy SWOT. Do poszczególnych czynników przypisano wagi, które odpowiadają znaczeniu, jakie dany czynnik ma lub może mieć dla obszaru problemowego.

Tabela 4 Identyfikacja czynników analizy SWOT oraz określenie ich ważności (cz. 1)

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Mocne strony	1,00	Szanse
0,30	Kontynuacja rozpoczętego w poprzednim okresie planowania strategicznego rozwoju infrastruktury technicznej na obszarze całej gminy [s1]	0,10	Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2014-2020 [o1]
0,20	Poprawa świadomości mieszkańców w zakresie jakości środowiska w tym wpływu, jaki ma na otoczenie, każdy mieszkaniec gminy [s2]	0,10	Zaangażowanie dorosłych mieszkańców gminy w działalność społeczną i lokalne środowisko [o2]

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
0,20	Ugruntowanie strategicznego podejścia władz do zarządzania gminą rozpoczętego w poprzednim okresie planowania strategicznego [s3]	0,20	Możliwość ciągłego rozwoju turystyki w gminie dzięki przygranicznej lokalizacji [o3]
0,10	Rozbudowana sieć podstawowych placówek oświatowych, do których dostęp ma każdy mieszkaniec gminy [s4]	0,20	Otwartość społeczności związana między innymi dużymi możliwościami wyjazdów zagranicznych i dostępności komunikacyjnej gminy [o4]
0,10	Duży udział wydatków inwestycyjnych w ogólnych wydatkach budżetowych gminy [s5]	0,20	Lokalizacja gminy na przecięciu na przestrzeni dwóch głównych szlaków komunikacyjnych [o5]
0,10	Lokalne atrakcje turystyczne: zabytki, obszary Natura 2000, ścieżki edukacyjne, obszary chronione przyrodniczo korelujące z wiejskim charakterem gminy [s6]	0,10	Rosnące zainteresowanie mieszkańców i turystów lokalnymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi [o6]
		0,10	Przedsiębiorstwa z terenu gminy mogą skorzystać z oferty Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej [o7]

Źródło: opracowanie własne

Tabela 5 Identyfikacja czynników analizy SWOT oraz określenie ich ważności (cz. 2)

Waga	Czynniki wewnętrzne	Waga	Czynniki zewnętrzne
1,00	Słabe strony	1,00	Zagrożenia
0,20	Obciążenie gospodarki rolnej negatywnym profilem działalności państwowych gospodarstw rolnych (PGR-ów) [w1]	0,20	Malejące zainteresowanie młodzieży działalnością społeczną w lokalnym środowisku [t1]
0,10	Niedostosowanie oferty edukacyjnej w zakresie kształcenia zawodowego do oczekiwań pracodawców [w2]	0,30	Możliwość nasilenia się w przyszłości wielkości wydatków na modernizację i przebudowę zdegradowanej infrastruktury drogowej [t2]
0,20	Na rynku pracy istnieje wyraźna rozbieżność pomiędzy kwalifikacjami pracowników a zapotrzebowaniem pracodawców [w3]	0,20	Nasilające się niekorzystne zmiany w strukturze funkcjonalnych grup ludności gmin [t3]
0,10	Rosnące potrzeby w zakresie infrastruktury wykorzystywanej na potrzeby opieki społecznej [w4]	0,30	Nasilająca się zjawisko depopulacja [t4]
0,10	Wysoki poziom długotrwałego i strukturalnego bezrobocia wśród mieszkańców [w5]		
0,10	Nasilające się nierejestrowane zjawiska przemocy w rodzinie [w6]		
0,10	Braki w podstawowej infrastrukturze drogowej spełniającej potrzeby lokalnej społeczności [w7]		
0,10	Jakości świadczonych usług publicznych nie nadąża za oczekiwaniami społeczności lokalnej [w8]		

Źródło: opracowanie własne

Wyniki zbiorcze analizy SWOT / TOWS powstały na podstawie przeliczenia interakcji pomiędzy poszczególnymi czynnikami przy uwzględnieniu przypisanych im wag.

Analiza SWOT to zależności od „wewnątrz do zewnątrz”, czyli odpowiedź na pytania, w jaki sposób czynniki wewnętrzne oddziałują na czynniki zewnętrzne. Przeprowadzono ją odpowiadając na następujące pytania:

1. *Czy określona mocna strona pozwala wykorzystać daną szansę?*
2. *Czy określona mocna strona pozwala ograniczyć dane zagrożenie?*
3. *Czy określona słaba strona ogranicza możliwość wykorzystania danej szansy?*
4. *Czy określona słaba strona potęguje dane zagrożenie?*

Analiza TOWS jest odwrotnością poprzedniej i przebiega od „zewnątrz do wewnątrz”. Pozwala ona określić jak czynniki zewnętrzne oddziałują na wewnętrzne. Analizę przeprowadzono odpowiadając na następujące pytania:

1. *Czy określona szansa potęguje daną silną stronę?*
2. *Czy określona szansa pozwala osłabić daną słabą stronę?*
3. *Czy określone zagrożenie ogranicza daną silną stronę?*
4. *Czy określone zagrożenie wzmacnia daną słabą stronę?*

Tabela 6 Wyniki obliczeń dla analizy SWOT / TOWS. Zestawienie zbiorcze

Kombinacja	Wyniki analizy SWOT		Wyniki analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony [S]/ Szanse [O]	16	2,51	14	2,20	30	4,71
Mocne strony [S]/ Zagrożenia [T]	8	1,80	14	3,10	22	4,90
Słabe strony [W]/ Szanse [O]	28	3,60	35	4,70	63	8,30
Słabe strony [W]/ Zagrożenia [T]	24	4,40	22	4,40	46	8,80

Źródło: opracowanie własne

Sumy interakcji oraz iloczynów w kolejnym kroku przeniesiono do tabeli uwzględniającej cztery rodzaje strategii, jakie można podjąć na podstawie analizy:

- a) agresywna,
- b) konserwatywna,
- c) konkurencyjna lub
- d) defensywna.

Tabela 7 Macierz strategii dla obszaru zdegradowanego

	Szanse	Zagrożenia
Mocne strony	Strategia agresywna	Strategia konserwatywna
	Liczba interakcji	Liczba interakcji
	30	22
	Ważona liczba interakcji	Ważona liczba interakcji
	4,71	4,90
Słabe strony	Strategia konkurencyjna	Strategia defensywna
	Liczba interakcji	Liczba interakcji
	63	46
	Ważona liczba interakcji	Ważona liczba interakcji
	8,30	8,80

Źródło: opracowanie własne

Z literatury przedmiotu wiadomo, że wybór strategii zależy od siły powiązań pomiędzy grupami czynników SWOT.

W planowaniu działań rewitalizacyjnych przyjąć można strategię z poniższej listy:

- *agresywną*, jeśli przeważają mocne strony i powiązane z nimi szanse; badana gmina wykorzystuje szanse dzięki posiadanym mocnym stronom, występuje dynamiczny rozwój, należy pielęgnować mocne strony i wykorzystywać szanse,
- *konserwatywną*, jeśli przeważają mocne strony i powiązane z nimi zagrożenia; gmina skutecznie niweluje zagrożenia dzięki posiadanym mocnym stronom, nie pozwala to jednak na dynamiczny rozwój, oczekuje się na poprawę warunków otoczenia,
- *konkurencyjną*, jeśli przeważają słabe strony i powiązane z nimi szanse; obszar funkcjonuje w przyjaznym otoczeniu, dlatego też mimo słabości pozwala to na dalsze jego działanie, nie ma jednak możliwości wykorzystania szans, należy skupić się na eliminacji słabych stron,
- *defensywną*, jeśli przeważają słabe strony i powiązane z nimi są zagrożenia; gmina jest w fazie przetrwania, nasilają się zjawiska negatywne społecznie.

Z analizy tabeli powyżej wynika, że Gminy Krzyżanowice powinna wybrać **strategię konkurencyjną**. Zidentyfikowana liczba interakcji to 63, a ważona ich liczba to 8,3. Analiza wskazuje na dominację słabych stron oraz szans w otoczeniu, których wykorzystanie pozwoli na eliminację tych pierwszych.

Taki wynik analizy pokazuje, że rozwój gminy odbywa się w sprzyjającym otoczeniu, a zidentyfikowane słabe strony mogą być znielowane lub zneutralizowane dzięki odpowiedniemu wykorzystaniu pozytywnych stron.

5. Kluczowe uwarunkowania rozwojowe Gminy Krzyżanowice

Rozwój przestrzenny, gospodarczy i społeczny gminy jest ściśle powiązany z efektywnością wykorzystania tzw. czynników rozwojowych, odzwierciedlających zasoby gminy. Zasoby te umożliwiają wprowadzanie stopniowych zmian przekładających się na coraz lepsze zaspokajanie potrzeb społeczności lokalnej oraz coraz bardziej komfortowe i sprawne jej funkcjonowanie. Zgodnie z systematyką wprowadzoną przez prof. Andrzeja Szromnika, podstawowe czynniki rozwojowe można podzielić na trzy grupy: ziemię, kapitał i pracę.

- *ziemia* – dla rozwoju gminy niezbędne jest dysponowanie wolnymi terenami, które można wykorzystać jako działki budowlane (budownictwo drogowe, mieszkaniowe, czy przemysłowe) lub tereny komercyjne, usługowe i rekreacyjne.
- *kapitał* – czynnik ten obejmuje szeroki wachlarz środków materialnych i niematerialnych, a także pieniężnych i pozapieniężnych, które w sposób pośredni lub bezpośredni służą zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej. Dostęp do kapitału warunkuje zarówno bieżące funkcjonowanie, jak i rozwój społeczno-gospodarczy gminy.
- *praca* – potencjał mieszkańców gminy w zakresie kwalifikacji, kompetencji, zdolności intelektualnych, zasobności materialnej itp. ma kluczowe znaczenie dla stanu aktualnego oraz przyszłego rozwoju gminy.

Zrównoważony rozwój gminy i jego dynamika są uzależnione od efektywności wykorzystania potencjału rozwojowego gminy w zakresie wskazanych powyżej czynników – *ziemi, kapitału i pracy*. Jednocześnie, w warunkach coraz większej konkurencji pomiędzy jednostkami samorządowymi o podobnym potencjale, rozwój danej gminy, rozumiany jako zdolność do przyciągania i akumulowania kapitału oraz zasobów ludzkich, jest uzależniony od wykorzystania tzw. potencjału wyróżniającego rozumianego jako zasoby niedostępne bądź posiadane przez inne gminy w ograniczonym zakresie.

Analizując potencjał rozwojowy Gminy Krzyżanowice zwracają uwagę następujące kwestie:

- *przygraniczne położenie* – lokalizacja gminy w bezpośrednim sąsiedztwie granicy Polsko-Czeskiej daje szerokie możliwości wykorzystania tego atutu w zakresie wymiany handlowej czy kulturowej. Kontakty mogą być wykorzystywane zarówno w relacjach z mniejszymi ośrodkami (przygraniczne gminy wiejskie), jak również z miastami, takimi jak Bohumin, Ostrava czy Opava.

- *potencjał turystyczny* – na terenie gminy zlokalizowane są dwie ostoje Natura 2000 (graniczne meandry Odry oraz stawy Wielikąt i las tworkowski), co stwarza znakomite warunki dla rozwoju turystyki lokalnej i weekendowej oraz agroturystyki. Przez teren gminy przebiega ścieżka przyrodnicza granicznych meandrów Odry. Na uwagę zasługuje także bogate dziedzictwo historyczne (zabytki z XVI i XVII w.) i kulturowe Bramy Morawskiej wynikające z położenia na styku kultur i narodów.
- *bardzo dobre skomunikowanie* – Gmina Krzyżanowice leży w bezpośrednim sąsiedztwie autostrady A1 oraz, po stronie czeskiej, autostrady D1, które umożliwiają sprawne połączenie komunikacyjne z kluczowymi ośrodkami miejskimi w kraju i całej Europie. Ponadto, przez teren gminy przebiegają linie kolejowe Rybnik-Chałupki oraz Rybnik-Kędzierzyn Koźle umożliwiające transport osobowy i towarowy zarówno na terenie Polski, jak i Czech.
- *dostępność terenów inwestycyjnych i potencjał gospodarczy* – dobre skomunikowanie gminy w powiązaniu z bogatą ofertą terenów inwestycyjnych, zróżnicowanych pod względem przeznaczenia, powierzchni oraz lokalizacji, składają się na bogaty potencjał inwestycyjny gminy, który może zostać wykorzystany zarówno przez firmy krajowe, jak i zagraniczne, dążące do ekspansji na rynki europejskie. Gmina już teraz przyciąga zagranicznych inwestorów, takich jak firmy z kapitałem austriackim – Alas Utex Sp. z o.o. czy Poll-Nussbaumer Sp. z o.o. Mając na uwadze znaczący potencjał gospodarczy gminy, także w zakresie kapitału ludzkiego, podejmowane są przedsięwzięcia promujące przedsiębiorczość, takie jak „Start Up na pograniczu”, czy Akademia Przedsiębiorczości.
- *zasoby naturalne* – na terenie gminy znajdują się wyrobiska żwirowe, które są na bieżąco eksploatowane. Jednocześnie, gmina dokłada starań aby eksploatacja złóż żwiru przebiegała w sposób umożliwiający późniejsze zagospodarowanie wyrobisk na cele turystyczno-rekreacyjne.
- *potencjał rolniczy gminy* – bogate zasoby naturalne oraz atrakcyjne tereny rolnicze sprawiają, iż rolnictwo będzie jednym z sektorów mających istotny wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą gminy. Ważne, aby rolnictwo na terenie gminy ewoluowało w kierunku nowoczesnej, wysoko zmechanizowanej agrokultury, wykorzystującej potencjał w zakresie innowacji i nowych trendów, takich jak np. rolnictwo ekologiczne.

Efektywne wykorzystanie zdefiniowanych powyżej determinantów atrakcyjności umożliwi neutralizację czynników problemowych oraz zapewni funkcjonowanie Gminy Krzyżanowice jako nowoczesnej, prężnie rozwijającej się gminy wiejskiej.

6. Wizja gminy – główne przesłanie rozwojowe

Na podstawie diagnozy sytuacji rozwojowej gminy, biorąc pod uwagę wskazane powyżej wyróżniki, sformułowano wizję Gminy Krzyżanowice w roku 2020, uwzględniając poszczególne płaszczyzny rozwoju. Gmina Krzyżanowice w roku 2020 to:

- a) miejsce przyjazne dla mieszkańców oferujące korzystne warunki zamieszkania, pracy, wypoczynku oraz rozwoju osobowego i zawodowego,
- b) gmina bezpieczna i zrównoważona pod względem społecznym, skutecznie przeciwdziałająca zjawiskom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia,
- c) gmina estetyczna, posiadająca atrakcyjną i funkcjonalną przestrzeń publiczną,
- d) aktywny ośrodek turystyczny w pełni wykorzystujący potencjał wynikający z bogatego dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego,
- e) gmina przyjazna dla inwestorów, stwarzająca sprzyjające warunki dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa oraz firm sektora MSP,
- f) gmina sprawnie współpracująca w ramach regionalnych i międzynarodowych sieci, wykorzystująca swój potencjał komunikacyjny i lokalizacyjny.

Rozwój gminy ma charakter procesu ciągłego, dlatego też, główne przesłanie rozwojowe na lata 2015-2020 jest tożsame z przesłaniem zapisanym w Strategii rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2015:

Misja: Krzyżanowice 2020 – na skrzyżowaniu szlaków i kultur

7. Cele i kierunki rozwoju gminy

Pomiędzy zakładanym, pożądanym scenariuszem strategicznym, uwzględniającym realizację sformułowanej wizji rozwoju Gminy Krzyżanowic a procesami zachodzącymi aktualnie na terenie gminy istnieje szereg zasadniczych niespójności, które składają się na tzw. lukę strategiczną. Stopień realizacji wizji rozwojowej gminy jest bezpośrednio uzależniony od efektywności realizacji założeń strategicznych ujętych w formie celów i kierunków, a także wpisujących się w nie konkretnych działań (projektów).

Cel strategiczny (CS) pozwalający na wdrożenie zakładanego scenariusza rozwojowego, zdefiniowano następująco:

*CS: Stabilizacja społeczno-gospodarcza Gminy Krzyżanowice dzięki
budowie zrównoważonego modelu rozwojowego wykorzystującego lokalny
potencjał turystyczny, przyrodniczy oraz inwestycyjny.*

Zdefiniowany powyżej Cel Strategiczny obejmuje cztery Priorytety Operacyjne, którym z kolei odpowiadają poszczególne Kierunki Działania. Kierunki będą realizowane poprzez konkretne projekty – działania o charakterze inwestycyjnym, szkoleniowym, informacyjno-promocyjnym, a także marketingowym. Poszczególne Priorytety Operacyjne nie powinny być rozpatrywane rozłącznie, gdyż mają one charakter komplementarny i jedynie ich zintegrowana realizacja umożliwi osiągnięcie wyznaczonego Celu Strategicznego.

*PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na
terenie gminy*

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-I zostały wyodrębnione następujące *kierunki działania*:

- K1.1 – rozwój infrastruktury technicznej gminy,
- K1.2 – optymalizacja i modernizacja lokalnej sieci komunikacyjnej,
- K1.3 – rozbudowa infrastruktury kultury i sportowo-rekreacyjnej,
- K1.4 – kompleksowa rewitalizacja terenów i obiektów zdegradowanych,
- K1.5 – działania zmierzające do poprawy efektywności energetycznej oraz ograniczenia niskiej emisji,
- K1.6 – uatrakcyjnienie przestrzeni publicznej w poszczególnych sołectwach gminy.

K1.7 - działania inwestycyjne związane z zachowaniem dziedzictwa historycznego i kulturowego,

K1.8 - ochrona dziedzictwa przyrodniczego,

K1.9 – działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego,

K1.10 – tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

***PO-II) AKTYWIZACJA GOSPODARCZA I WYKORZYSTANIE POTENCJAŁU
TURYSTYCZNEGO GMINY***

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-II zostały wyodrębnione następujące *kierunki działania*:

K2.1 – wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy poprzez działania infrastrukturalne,

K2.2 – inicjowanie działań stymulujących wymianę dóbr i usług w obszarze przygranicznym polsko-czeskim,

K2.3 – współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu oraz instytucjami finansowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,

K2.4 – rozwój sektora usług okołoturystycznych i kulturalnych,

K2.5 – rozbudowa lokalnej infrastruktury turystycznej,

K2.6 – wielopłaszczyznowa promocja inwestycyjna i gospodarcza gminy,

K2.7 – tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa i firm sektora MSP.

***PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja
i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym***

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-III zostały wyodrębnione następujące *kierunki działania*:

K3.1 – budowanie tożsamości lokalnej i zacieśnianie relacji między mieszkańcami,

K3.2 – efektywna współpraca środowisk i instytucji w ujęciu lokalnym i regionalnym,

K3.3 – wyrównywanie szans rozwojowych i wspieranie talentów,

K3.4 – aktywna polityka społeczna ukierunkowana na walkę z patologiami i wykluczeniem społecznym,

K3.5 – przeciwdziałanie bezrobociu oraz migracji zarobkowej mieszkańców,

K3.6 – rozwój bazy infrastrukturalnej umożliwiającej skuteczną politykę społeczną w wymiarze lokalnym,

K3.7 – aktywizacja kulturalna, społeczna oraz sportowa mieszkańców gminy,

K3.8 – wsparcie organizacji pozarządowych oraz instytucji działających w obszarze kultury i sportu,

K3.9 – wzrost atrakcyjności i funkcjonalności lokalnej infrastruktury edukacyjnej,

K3.10 – podnoszenie jakości kształcenia w lokalnych placówkach edukacyjnych.

PO-IV) Poprawa jakości i efektywności procesów zarządzania gminą

W ramach Priorytetu Operacyjnego PO-IV zostały wyodrębnione następujące *kierunki działania*:

K4.1 – skuteczna obsługa interesanta i inwestora,

K4.2 – informatyzacja obiektów oraz usług świadczonych w Urzędzie Gminy oraz lokalnych instytucjach,

K4.3 – usprawnienie procesów informacji i komunikacji w ujęciu lokalnym,

K4.4 – rozwijanie kompetencji personelu oraz podnoszenie sprawności funkcjonowania Urzędu Gminy oraz lokalnych instytucji,

K4.5 – inicjowanie projektów lokalnych i ponadlokalnych, w tym działań wykorzystujących przygraniczne położenie gminy,

K4.6 – budowa pozytywnego wizerunku gminy w otoczeniu.

Na kolejnym schemacie przedstawiono powiązanie wyników analizy SWOT z celami Strategii oraz przyjętą strategią konkurencyjną.

Rysunek 3 Związek wyników analizy SWOT z celami Strategii, niwelacja słabych stron

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 4 Związek wyników analizy SWOT z celami Strategii, wykorzystanie szans

PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy

- Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2014-2020 [o1]

PO-II) Aktywizacja gospodarcza i wykorzystanie potencjału turystycznego gminy

- Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2014-2020 [o1]
- Możliwość ciągłego rozwoju turystyki w gminie dzięki przygranicznej lokalizacji [o3]
- Lokalizacja gminy na przecięciu na przestrzeni dwóch głównych szlaków komunikacyjnych [o5]
- Rosnące zainteresowanie mieszkańców i turystów lokalnymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi [o6]
- Przedsiębiorstwa z terenu gminy mogą skorzystać z oferty Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej [o7]

PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym

- Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2014-2020 [o1]
- Zaangażowanie dorosłych mieszkańców gminy w działalność społeczną i lokalne środowisko [o2]
- Otwartość społeczności związana między innymi dużymi możliwościami wyjazdów zagranicznych i dostępności komunikacyjnej gminy [o4]

PO-IV) Poprawa jakości i efektywności procesów zarządzania gminą

- Fundusze europejskie w nowej perspektywie 2014-2020 [o1]

Źródło: opracowanie własne

8. Planowane projekty strategiczne

Poszczególne składowe *Celu strategicznego*, a więc *Priorytety Operacyjne i Kierunki działania*, będą wdrażane poprzez realizację konkretnych projektów – działań o charakterze inwestycyjnym, szkoleniowym, informacyjno-promocyjnym oraz marketingowym.

Bezpośrednia realizacja założeń niniejszej Strategii w obrębie każdego Kierunku będzie odbywała się poprzez konkretne projekty, których lista będzie podlegała monitoringowi i aktualizacji. Co istotne, listy działań zawartej w niniejszym dokumencie nie należy traktować jako zamkniętego katalogu, nawet w perspektywie krótkoterminowej – kolejne działania będą dodawane do Strategii na etapie jej okresowej aktualizacji. Należy również zwrócić uwagę na fakt, iż wpisanie konkretnego działania do Strategii nie jest równoznaczne z bezwzględnym zobowiązaniem do jego realizacji. W szczególności dotyczy to działań uzależnionych od pozyskania zewnętrznego finansowania, którego ewentualny brak może zagrozić terminowej realizacji przedsięwzięcia, bądź w ogóle wykluczyć dane działanie z listy realizowanych projektów. Zapisy Strategii uwzględniają jedynie projekty uznane za strategiczne dla gminy, dysponujące największym potencjałem i generujące największą wartość dodaną.

Poniższa tabela przedstawia projekty strategiczne, które planowane są do realizacji w najbliższych latach.

Tabela 8 Lista projektów strategicznych

Lp.	Nazwa zadania	Priorytet operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
1.	Wsparcie rozwoju innowacyjnych cyfrowych usług publicznych w gminie Krzyżanowice – wdrożenie infrastruktury informacyjno – komunikacyjnej oraz sieciowej w placówkach edukacyjnych i gminnych	PO-IV	K4.2	K3.9, K3.10, K4.1, K4.3
2.	Modernizacja byłej cygarowni w Tworkowie - centrum kulturalno-edukacyjne	PO-III	K3.7	K1.3, K3.1, K3.2, K3.3, K3.7, K3.8
3.	Przebudowa ul. Powstańców Śl. I Placu Warszawskiego w Chałupkach	PO-I	K1.2	K1.9, K2.1
4.	Poprawa bezpośredniej dostępności komunikacyjnej do atrakcji kulturowo-przyrodniczych, rozwoju i konkurencyjności polsko-czeskiego pogranicza: Gmina Szylerzowice CZ - Kraj Morawskośląski CZ – Gmina Krzyżanowice	PO-II	K2.1	K2.4, K2.5, K1.2, K4.5
5.	Przebudowa ul. Parkowej w Tworkowie	PO-I	K1.2	K1.9, K2.1

Lp.	Nazwa zadania	Priorytet operacyjny	Główny kierunek działania	Komplementarne kierunki działania
6.	Budowa hali sportowej w Krzyżanowicach – poprawa oferty sportowej i rekreacyjnej na terenie Gminy Krzyżanowice	PO-I	K1.3	K3.3, K3.7, K3.8
7.	Budowa obiektu mieszkalno-usługowego przy PKP w Krzyżanowicach – przywrócenie funkcji poczekalni wraz z realizacją funkcji mieszkaniowej i usługowej	PO-I	K1.4	K2.1, K2.7, K3.5, K1.6
8.	Ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Krzyżanowice – realizacja Programu Gospodarki Niskoemisyjnej	PO-I	K1.5	K1.8, K1.10,
9.	Rewitalizacja parku w Tworkowie - podniesienie walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturalnych wraz z modernizacją odkrytego basenu	PO-I	K1.4	K1.8, K2.1, K2.4, K3.1, K3.7
10.	Wykonanie pola do minigolfa w Chałupkach - podniesienie atrakcyjności turystycznej	PO-II	K2.4	K2.1, K2.5, K3.7
11.	Budowa ścieżek rowerowych: Krzyżanowice - Tworków oraz Krzyżanowice – Pist w miejscowościach Tworków, Bieńkowice – Bolesław	PO-II	K2.5	K2.4, K2.1, K3.7, K3.1, K4.6
12.	Przebudowa ul. Zamkowej w Tworkowie	PO-I	K1.2	K1.9, K2.1
13.	Budowa ośrodka integracji i aktywności społecznej w Rudyszwałdzie	PO-III	K3.6	K3.1, K3.2, K3.3, K3.4, K3.7, K3.8
14.	Centrum edukacyjne – budynek przejścia granicznego w Chałupkach	PO-III	K3.4	K3.1, K3.2, K3.3, K3.7, K3.8
15.	Przebudowa boiska przy ZSO w Bieńkowicach	PO-I	K1.3	K3.3, K3.4, K3.7, K3.9
16.	Budowa boiska wraz z kortem tenisowym w Zabełkowie	PO-I	K1.3	K3.3, K3.4, K3.7, K3.9
17.	Termomodernizacje budynków użyteczności publicznej na terenie gminy	PO-I	K1.5	K1.8, K4.1, K4.6
18.	Drugiemu człowiekowi - aktywizacja społeczno - zawodowa osób nieaktywnych zawodowo	PO-III	K3.5	K3.4, K3.3, K3.1
19.	Zaczynamy razem i bez granic - projekt dla przedszkoli	PO-III	K3.10	K3.9, K3.3
20.	Kompleksowy rozwój usług społecznych na terenie Gminy Krzyżanowice	PO-III	K3.4	K3.6, K3.1, K3.5, K3.3
21.	Wysoka jakość kształcenia na poziomie edukacji przedszkolnej w Gminie Krzyżanowice	PO-III	K3.10	K3.9, K3.1, K3.3

Źródło: Urząd Gminy Krzyżanowice

9. Potencjalne źródła finansowania

Działania określone w niniejszym dokumencie w większości przypadków wymagają dodatkowych nakładów finansowych na ich realizację. Poniżej zaprezentowano część z dostępnych źródeł finansowania oraz zakres jaki obejmują. W okresie objętym horyzontem niniejszej Strategii Polska ma możliwość korzystania z Funduszy Strukturalnych na lata 2014-2020, co powinno pozwolić na znaczące odciążenie budżetu gminy w zakresie niektórych działań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych (tzw. projekty miękkie).

9.1. Środki własne

Samorząd może realizować inwestycje będące w jego kompetencjach z wykorzystaniem środków pochodzących z dochodów własnych – jest to najpopularniejsza metoda finansowania inwestycji, jednakże ograniczająca ich skalę i zakres do limitu wydatków uchwalonych na daną inwestycję w Wieloletnim Planie Finansowym. Wsparciem środków własnych mogą być środki z kredytu banków komercyjnych lub środki pozyskane w ramach emisji papierów wartościowych, np. obligacji komunalnych.

9.2. Bankowe i pozabankowe instrumenty finansowe

Kredyty, pożyczki bankowe itp. o charakterze krótko i długoterminowym. Standardowe kredyty bankowe należą do stosunkowo kosztownych dlatego często wykorzystywane są kredyty i pożyczki o charakterze preferencyjnym - nisko oprocentowane bądź z możliwością częściowego umorzenia. Do najczęściej wykorzystywanych źródeł współfinansowania inwestycji związanych z poprawą efektywności energetycznej należą środki w dyspozycji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zarówno WFOŚiGW jak i NFOŚiGW dysponują w swojej ofercie:

- a) preferencyjnymi, częściowo umarzalnymi, pożyczkami na termomodernizację, wymiany źródła ciepła, montaż instalacji OZE,
- b) dotacjami na przygotowanie programów efektywności energetycznej,
- c) dotacjami na działania z zakresu edukacji ekologicznej, w tym dot. efektywności energetycznej.

9.3. Fundusze strukturalne

Fundusze strukturalne są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarek krajów UE. W ten

sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE. Polityka Strukturalna i Fundusze mają pomóc władzom centralnym i regionalnym słabiej rozwiniętych regionów w rozwiązywaniu ich najważniejszych problemów gospodarczych. Poniżej zamieszczono jedynie skrótową charakterystykę programów finansowych dostępnych w latach 2014 – 2020:

- a) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ),
- b) Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR),
- c) Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
- d) Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego,
- e) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Każde województwo posiada własny Regionalny Program Operacyjny, który wynika m.in. ze strategii rozwoju danego obszaru. Na Śląsku funkcjonuje Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, stanowiący najistotniejszy instrument polityki regionalnej, spajający większość zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz inne jednostki publiczne i prywatne w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

9.4. Umowy z podmiotami ESCO

ESCO (Energy Service Company) to firmy działające w sektorze inwestycji energooszczędnych, które finansują inwestycje w celu udziału w oszczędnościach w kolejnych latach, które z kolei stanowią wynagrodzenie za zaangażowany kapitał i ryzyko. Umowa precyzyjnie określa zakres inwestycji na majątku gminy, parametry obiektu po modernizacji, prognozowane zużycie ciepła, energii elektrycznej dla obiektu oraz udział podmiotu ESCO w przyszłych oszczędnościach jak i sposób ich kalkulacji (wyznaczenie okresu referencyjnego, inflacja, anomalie pogodowe). Najistotniejszym elementem umów jest związanie obu stron wynikiem inwestycji, gdy korzyścią dla partnerów jest każda złotówka oszczędności wygenerowana przez inwestycję, a tym samym każda wada w technologii czy wykonaniu uderza w zyski podmiotu ESCO. W przypadku klasycznej inwestycji ze środków własnych inwestor ma jedynie gwarancję wykonawcy na roboty budowlane, technologie, ale nie gwarancję osiągnięcia efektów w postaci niskiego zużycia paliw i niskich kosztów utrzymania. Umowy tego typu mogą spełniać warunki PPP (gdy podmiot ESCO zarządza obiektem) i są wtedy realizowane na podstawie ustawy o PPP.

9.5. Partnerstwo publiczno-prywatne

Ustawa z 28.07.2005 nazywa partnerstwem publiczno-prywatnym współpracę podmiotu publicznego i partnera prywatnego, opartą na umowie o partnerstwie publiczno-prywatnym, służącą realizacji zadania publicznego na zasadach przyjętych w ustawie. Zgodnie z zapisami ustawy, partnerstwo publiczno-prywatne może stanowić sposób realizacji przedsięwzięcia tylko wtedy, gdy ze współpracy z sektorem prywatnym wynikają korzyści dla interesu publicznego, przeważające w stosunku do korzyści wynikających z innych sposobów realizacji tego przedsięwzięcia przez podmiot publiczny tj. samodzielnej jego realizacji lub realizacji w inny sposób niż określony w ustawie.

Prosty i efektywny model współdziałania mających wspólny cel partnerów jest od lat stosowany na całym świecie, jednakże w Polsce nadal nie znalazł uznania głównie ze względu na nieprzejrzystość procesu nawiązywania współpracy, ryzyko prawne (nieznajomość prawa, brak jednej spójnej interpretacji) oraz ryzyko polityczne związane z trybem doboru partnera, który zakłada negocjacje i wspólne wypracowanie zasad współpracy, a co zawsze może być podważane przez opozycję jako stanowisko zbyt miękkie czy wręcz niekorzystne dla samorządu.

PPP umożliwia realizację celów publicznych za pomocą inwestycji sektora prywatnego, który w zależności od wybranego modelu współpracy przynajmniej częściowo pokrywa koszty budowy infrastruktury, a później czerpie z niej korzyści, ponosząc też ryzyko rynkowe (popyt).

10. Komplementarność strategii z politykami sektorowymi gminy

Strategia Rozwoju Gminy to dokument nadrzędny jeżeli chodzi o zarządzanie rozwojem strategicznym w ujęciu lokalnym. Wieloletni Plan Finansowy (WPF) posiada status dokumentu równoważnego w stosunku do Strategii Rozwoju, porządkującego aspekty finansowo-organizacyjne związane z realizacją przedsięwzięć inwestycyjnych oraz działań o charakterze nieinwestycyjnym. Niemniej jednak, oprócz Strategii oraz WPF, istnieje szereg dokumentów programowych niższego szczebla, porządkujących rozwój i bieżące funkcjonowanie poszczególnych obszarów działania gminy. Aby zagwarantować spójny rozwój gminy w wielu obszarach, poszczególne polityki i strategie sektorowe muszą mieć charakter komplementarny wobec siebie i być zgodne z założeniami Strategii Rozwoju.

Tabela 9 Polityki strategiczne i dziedzinowe programy rozwoju obowiązujące na terenie Gminy Krzyżanowice zestawia polityki strategiczne i sektorowe funkcjonujące na terenie Gminy Krzyżanowice.

Tabela 9 Polityki strategiczne i dziedzinowe programy rozwoju obowiązujące na terenie Gminy Krzyżanowice

Lp.	Nazwa	Sfera polityki rozwoju	Realizowane cele Strategii Rozwoju
1.	„Aktualizacji programu ograniczenia niskiej emisji na terenie Gminy Krzyżanowice na lata 2015-2017” <i>Uchwała Nr 0007.II.18.2014 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 22 grudnia 2014r</i>	Przestrzenna, gospodarcza, społeczna	PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy PO-II) Aktywizacja gospodarcza i wykorzystanie potencjału turystycznego gminy
2.	“Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Krzyżanowice na lata 2013-2016 z perspektywą na lata 2017-2020” <i>Uchwała Nr 0007.XXXVII.8.2014 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 25.02.2014 roku</i>	Przestrzenna, ochrona środowiska	PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy PO-II) Aktywizacja gospodarcza i wykorzystanie potencjału turystycznego gminy
3.	„Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Krzyżanowice na lata 2014-2022” <i>Uchwała NR 0007.XLIII.46.2014. Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 30 września 2014</i>	Społeczna	PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym

Lp.	Nazwa	Sfera polityki rozwoju	Realizowane cele Strategii Rozwoju
4.	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy Gminy Krzyżanowice na lata 2016-2020 <i>Uchwała Nr 0007.XIII.76.2015 Rady Gminy w Krzyżanowicach z dnia 26 listopada 2015 roku</i>	Spoleczna	PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym
5.	Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Krzyżanowice <i>Uchwała Nr 0007.VIII.31.2015 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 29 października 2015 r.</i>	Spoleczna	PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy
6.	Wieloletni Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Krzyżanowice na lata 2015-2020 <i>Uchwała Nr 0007.III.5.2015 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 29 października 2015 r.</i>	Przestrzenna, gospodarcza, społeczna	PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym
7.	Program współpracy Gminy Krzyżanowice z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2016 rok. <i>Uchwała Nr 0007.XII.2015 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 29 października 2015 r.</i>	Spoleczna	PO-I) Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy PO-III) Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym PO-IV) Poprawa jakości i efektywności procesów zarządzania gminą

Źródło: Urząd Gminy Krzyżanowice

Należy podkreślić, iż niniejsza Strategia jest w pełni zgodna z kluczowymi dokumentami strategicznymi, zarówno na poziomie krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Dzięki temu, iż działania podejmowane lub planowane przez władze samorządowe Gminy Krzyżanowice mają charakter długofalowy i skoordynowany, możliwe jest zachowanie ich spójności z kluczowymi długookresowymi dokumentami planistycznymi, tworzonymi zarówno przez administrację rządową, jak i samorządową szczebla regionalnego.

11. Powiązanie Strategii z innymi dokumentami o charakterze strategicznym

Sformułowane w rozdziale **Cele i kierunki rozwoju gminy** na stronie 34 muszą korespondować z wizją rozwoju sformułowaną przez dokumenty strategiczne wyższego rzędu, to jest strategię lokalne, regionalne, krajowe i europejskie, które w sposób bezpośredni lub pośredni kształtuje kierunki rozwoju gminy. W związku z tym, czynnikiem kluczowym jest zapewnienie spójności zapisów niniejszej Strategii ze sformułowanymi w ich treści priorytetami i celami.

Podsumowanie zgodności ze strategią na poziomie powiatu, województwa i kraju przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 10 Podsumowanie powiązania Strategii z dokumentami wyższego rzędu

Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice	Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020	Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	Strategia Rozwoju Kraju 2020
PO-I. Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy	C3. Wyróżniające warunki budujące wysoką jakość C3.2. Wysoka jakość zagospodarowania przestrzennego powiatu przejawiająca się w estetyce i funkcjonalności przestrzeni oraz czystości środowiska przyrodniczego.	Cel operacyjny: C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni	
PO-II. Aktywizacja Gospodarcza I Wykorzystanie Potencjału Turystycznego Gminy	C1. Rozwój gospodarczy powiatu raciborskiego; C1.3. Rozwój oferty turystycznej oraz oferty usług czasu wolnego wykorzystujące walory przyrodniczo-kulturowe powiatu.	Cel operacyjny: A.4. Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjał	Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
PO-III. Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym	C2. Wysokie kompetencje i aktywność mieszkańców powiatu.	Cel operacyjny: B.2. Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców	Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela
PO-IV. Poprawa jakości i efektywności procesów zarządzania gminą		Cel operacyjny: B.3. Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców- kierunek 8. Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei governance	Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych.

Źródło: Opracowanie własne

Wszelkie podejmowane przez gminę działania będą ukierunkowane na realizację celu strategicznego (CS), sformułowanego jako Stabilizacja społeczno-gospodarcza Gminy Krzyżanowice dzięki budowie zrównoważonego modelu rozwojowego wykorzystującego lokalny potencjał turystyczny, przyrodniczy oraz inwestycyjny.

Przeprowadzone studium zgodności Strategii Rozwoju Gminy Krzyżanowice z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla objęło:

- Strategię Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020,
- Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Strategię Rozwoju Kraju 2020,
- Strategię „EUROPA 2020” – Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.

11.1. Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020.

Zewnętrznym dokumentem strategicznym o priorytetowym znaczeniu dla rozwoju gminy jest „Strategia Rozwoju Powiatu Raciborskiego na lata 2014-2020”. Wyznacza ona ogólne kierunki rozwoju powiatu – zatem i gminy Krzyżanowice – w dłuższym horyzoncie czasowym, w odniesieniu do poszczególnych obszarów funkcjonowania jednostki z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju. W myśl jej założeń wizja rozwoju powiatu do roku 2020 charakteryzuje się zróżnicowaniem i wielopłaszczyznowością, a poszczególne cele pozostają w ścisłej zależności. Na osiągnięcie nakreślonej wizji powiatu składa się szereg sformułowanych celów strategicznych i szczegółowych, których realizacja ma skutkować osiągnięciem efektu synergii.

Niemal wszystkie priorytety zawarte w strategii gminy znajdują swoje odzwierciedlenie w strategii powiatu. Priorytet Operacyjny – I *Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy*, sformułowany dla gminy odpowiada założeniom Celu Szczegółowego 3.2 sformułowanego na poziomie powiatu, który otrzymał brzmienie: *Wysoka jakość zagospodarowania przestrzennego powiatu przejawiająca się w estetyce i funkcjonalności przestrzeni oraz czystości środowiska przyrodniczego.*

W ramach Priorytetu Operacyjnego – II *Aktywizacja Gospodarcza I Wykorzystanie Potencjału Turystycznego Gminy* planowane są działania ukierunkowane na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy, rozwój branż okołoturystycznych i kulturalnych, tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa i firm sektora MSP

oraz współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu oraz instytucjami finansowymi na rzecz rozwoju przedsiębiorczości. Priorytet ten jest spójny z celem C.1.3. strategii rozwoju powiatu, ukierunkowanego na *Rozwój oferty turystycznej oraz oferty usług czasu wolnego z wykorzystaniem walorów przyrodniczo-kulturowych powiatu*.

Oba dokumenty wyrażają konieczność dążenia do stymulowania aktywności społecznej mieszkańców, wsparcia lokalnego rynku pracy i przeciwdziałania bezrobociu (Priorytet Operacyjny – III Strategii Rozwoju gminy *Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym* oraz cel C.2. strategii rozwoju powiatu *Wysokie kompetencje i aktywność mieszkańców powiatu*.

11.2. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Cele rozwoju gminy muszą wpasowywać się w cele operacyjne wytyczone na poziomie regionalnym (wojewódzkim). Analiza dokumentów wykazała, iż każdy z Priorytetów Operacyjnych gminy Krzyżanowice uwzględnia zapisy celów operacyjnych sformułowanych dla całego województwa śląskiego. Podniesienie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej na terenie gminy uwzględnia (PO-I) cel operacyjny *Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni* (C3); założenie *Aktywizacji Gospodarczej i wykorzystanie Potencjału Turystycznego Gminy* (POII) odpowiada celowi operacyjnemu *Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjał* (A4). Zarówno na poziomie gminy, jak i regionu planuje się działania ukierunkowane na wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, rozwoju jego kompetencji i umiejętności oraz działania zachęcające do większego udziału mieszkańców w życiu społecznym (PO-III strategii rozwoju gminy *Wykorzystanie lokalnego kapitału społecznego, efektywna edukacja i przeciwdziałanie negatywnym procesom społecznym*, Śląskie 2020+: B.2. *Rozwój kompetencji, umiejętności i wzrost poziomu aktywności mieszkańców*).

Z punktu widzenia poprawy jakości zarządzania zarówno na poziomie lokalnym sformułowany został PO-IV *Poprawa jakości i efektywności procesów zarządzania gminą*, który nawiązuje do celu operacyjnego na poziomie regionalnym (B.3 *Harmonia społeczna i wysoki kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców*), w szczególności do treści wytyczonego kierunku 8 - *Wdrażanie instrumentów wspierających udział mieszkańców w procesach decyzyjnych na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz rozwój idei governance*.

11.3. Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020 poza tym samym horyzontem czasowym posiada wiele punktów stycznych w zakresie celów rozwojowych ze Strategią Rozwoju Kraju 2020.

Cel III.3. strategii krajowej krajowym obejmuje *Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych*. W przypadku gminy Krzyżanowice i PO-II, potencjał ten został dookreślony. Nacisk kładziony jest na wykorzystanie lokalnego potencjału turystycznego.

Podobnie jak w dwóch opisywanych wyżej strategiach, także w ogólnopolskiej strategii rozwoju, uwzględniono konieczność pobudzania partycypacji obywatelskiej (Cel I.3. *Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela*) poprzez tworzenie stosownych ku temu warunków. Nie inaczej jest w strategii rozwoju gminy, gdzie w PO-III wskazano szereg kierunków działań związanych ze wsparciem różnych formami aktywizacji mieszkańców. Strategia Rozwoju Kraju 2020 ma swoje odzwierciedlenie w strategii gminnej także w zakresie Celu Cel III.2. *Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych*. Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice zakłada w tym zakresie *Poprawę jakości i efektywności procesów zarządzania gminą* (PO-IV), między innymi w drodze – usprawnienie procesów informacji i komunikacji w ujęciu lokalnym, rozwijanie kompetencji personelu oraz podnoszenie sprawności funkcjonowania Urzędu Gminy oraz lokalnych instytucji.

11.4. Europa 2020

Wizja rozwoju gminy Krzyżanowice koresponduje również z priorytetami rozwojowymi sformułowanymi na poziomie europejskim. W Strategii „Europa 2020”, opracowanej przez Komisję Europejską, określone są trzy ogólne kierunki rozwoju:

1. Rozwój inteligentny.
2. Rozwój zrównoważony.
3. Spójność społeczna, gospodarcza, terytorialna.

Ponadto, do 2020 r. Unia Europejska jako całość powinna osiągnąć następujące, wymierne cele:

- wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 75%,
- przeznaczanie 3% PKB Unii na inwestycje B+R,

- osiągnięcie celu „20/20/20” w zakresie klimatu i energii (w tym ograniczenie emisji dwutlenku węgla nawet o 30%, jeśli pozwolą na to warunki),
- ograniczenie liczby osób przedwcześnie kończących naukę szkolną do 10%, a co najmniej 40% osób z młodego pokolenia powinno zdobywać wyższe wykształcenie,
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 20 mln.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020 wykazuje spójność z kierunkami rozwoju opisywanej strategii, przede wszystkim w odniesieniu do jej nadrzędnego Celu Strategicznego (*Stabilizacja społeczno-gospodarcza Gminy Krzyżanowice dzięki budowie zrównoważonego modelu rozwojowego wykorzystującego lokalny potencjał turystyczny, przyrodniczy oraz inwestycyjny*), który zawiera w sobie elementy zarówno rozwoju inteligentnego i zrównoważonego, a nade wszystko spójności społecznej i gospodarczej.

Powyższe studium dokumentów ukazało spójność zapisów Strategii Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2020 z dokumentami strategicznymi nie tylko na poziomie lokalnym i regionalnym, ale także na poziomie ogólnokrajowym, a nawet europejskim. Wynika z tego, iż efektywna realizacja zawartych w niej Priorytetów Operacyjnych będzie skutkowała wkładem w realizację założeń pozostałych przedstawionych wyżej wizji rozwoju.

12. Wdrażanie Strategii i działania promocyjno-komunikacyjne

Efektywna realizacja Strategii wymaga wdrażania w układzie wielopodmiotowym, co umożliwi wykorzystanie lokalnych zasobów ludzkich oraz instytucjonalnych. Realizacja większości projektów strategicznych lub też ich późniejsze funkcjonowanie wymagają uczestnictwa mieszkańców i innych podmiotów lokalnych. Udział lokalnej społeczności i sektora biznesu przejawia się między innymi w aspektach związanych z identyfikacją, wyborem i zarządzaniem szczegółowymi rozwiązaniami. Podejście partycypacyjne w procesie zarządzania strategicznego zakłada aktywne uczestnictwo środowisk lokalnych, przedsiębiorstw, instytucji, grup nieformalnych, organizacji pozarządowych, jak również podmiotów zewnętrznych (instytucje regionalne, krajowe, międzynarodowe). Podstawowa korzyść podejścia partycypacyjnego wiąże się ze skutecznym dopasowaniem realizowanych projektów do potrzeb społeczności lokalnych oraz zapewnia niezbędne ich zaangażowanie w proces wdrażania założeń Strategii.

Ze względu na swój długookresowy charakter, wdrażanie założeń Strategii będzie procesem ciągłym, wymagającym stałego śledzenia i monitorowania pojawiających się zmian

prawnych, gospodarczych i społecznych. Wdrażaniu założeń Strategii towarzyszyć będzie ich ciągła ewaluacja, prowadzona w oparciu o pozyskiwane informacje dotyczące rozwoju gminy, skutkach oraz publicznym odbiorze podejmowanych działań.

Instytucją odpowiedzialną za wdrażanie Strategii rozwoju będzie Urząd Gminy Krzyżanowice. Do jego najważniejszych zadań w zakresie wdrażania Strategii należeć będzie:

- a) monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w Strategii,
- a) weryfikacja założeń Strategii i jej ewentualna aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów i oceny przeprowadzonych działań,
- b) prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji założeń zdefiniowanych w Strategii.

Aktywne zaangażowanie szerokiego grona partnerów społecznych w procesie wdrażania Strategii jest niezmiernie istotne, gdyż rezygnacja z podejścia partycypacyjnego często przejawia się brakiem podmiotowości procesu zarządzania strategicznego, niezrozumieniem jego celów, niedostrzeganiem korzyści, narzucaniem rozwiązań, czy wreszcie brakiem rozpoznania rzeczywistych potrzeb mieszkańców, przedsiębiorców oraz innych grup interesariuszy.

Dla skutecznego wdrażania Strategii bardzo istotna jest ścisła współpraca wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację poszczególnych projektów (działań inwestycyjnych, szkoleniowych, promocyjnych itp.), tj. wydziałów i jednostek organizacyjnych Urzędu Gminy, podmiotów gospodarczych i organizacji społecznych, a także mieszkańców gminy. W związku z tym, konieczne jest systematyczne przekazywanie informacji na temat podejmowanych działań i osiągniętych rezultatów.

W ramach procesu komunikacji, integralnie związanego z wdrażaniem Strategii, można wyróżnić dwa zasadnicze nurty:

- a) nurt projektowy polegający na przygotowywaniu i wdrażaniu projektów zgodnych z przyjętymi celami rozwojowymi,
- b) nurt organizacyjny zorientowany na tworzenie sprzyjających warunków do definiowania nowych projektów oraz płynnego wdrażania projektów przyjętych do realizacji.

Wdrażanie założeń Strategii będzie się odbywać poprzez realizację konkretnych projektów.

13. Monitoring, ewaluacja oraz raportowanie realizacji Strategii

Istotą monitoringu jest gromadzenie, opracowywanie i przekazywanie informacji przydatnych w zarządzaniu rozwojem gminy i wdrażaniu Strategii. W związku z tym przedmiotem monitoringu jest obszar funkcjonowania gminy.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji Strategii będzie realizacja działań projektowych uwzględnionych w ramach niniejszej Strategii oraz przełożenie uzyskanych wyników na osiąganie przyjętych celów. Proces monitorowania polegać będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych działań oraz celów wytyczonych w Strategii. Do tego opracowany został wzór Karty projektu (**Załącznik 1 Karta projektu**). Działania związane z monitorowaniem Strategii będą prowadzone na bieżąco, od momentu przyjęcia dokumentu, jednakże pierwszy raport sprawozdawczy o stanie realizacji Strategii zostanie sporządzony w roku 2017 i obejmie działania podjęte w roku 2016.

W szerokim aspekcie ewaluacja dotyczy realizacji Strategii oraz jej wpływu na życie społeczno-gospodarcze gminy. Ewaluacja musi także odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu Strategia rozwiązuje zdefiniowane problemy oraz w jakim stopniu realizuje zakładane cele.

13.1. Raportowanie

Podstawowym dokumentem w procesie monitoringu i ewaluacji jest raport monitoringowy z realizacji działań. Dokument ten będzie powstawał w oparciu o dane uzyskane na temat realizacji poszczególnych działań, uzyskiwane w formie Kart projektu (wzór karty stanowi załącznik do Strategii). Karty monitoringowe będą przygotowywane przez podmioty, instytucje lub wydziały odpowiedzialne za realizację poszczególnych działań. Zbieranie kart monitoringowych będzie koordynowane przez wydział Urzędu Gminy Krzyżanowice wskazany przez Wójta Gminy. Wydział ten będzie również przygotowywał zbiorczy roczny raport o stanie realizacji Strategii. Raport ten, poprzez odpowiednie wskaźniki, wskazywać będzie stan realizacji Strategii. Będzie to podstawa do podejmowania ewentualnych działań korygujących.

Całościowy raport monitoringowy sporządzany będzie w terminie do końca kwietnia roku następującego po okresie będącym przedmiotem monitorowania (przy założeniu, iż w terminie do końca lutego każdego roku następowało będzie zebranie Kart projektu). Zasadniczym okresem monitorowania jest rok kalendarzowy. Coroczne zbiorcze raporty monitoringowe podlegają opiniowaniu i zatwierdzeniu przez Radę Gminy.

14. Wskaźniki

Monitorowanie postępu we wdrażaniu Strategii będzie możliwe dzięki wykorzystaniu zdefiniowanych poniżej wskaźników produktu oraz rezultatu. Formułując wskaźniki przyjęto założenie, iż stan bazowy dla realizacji każdego z nich zostaje ustalony na poziomie zerowym („0,00”), zaś postęp będzie mierzony w cyklach rocznych, począwszy od roku w którym Rada Gminy przyjęła Strategię do realizacji.

14.1. Wskaźniki produktu

W poniższej tabeli zestawiono listę wskaźników produktu, które będą wykorzystane przy monitorowaniu postępów realizacji Strategii.

Tabela 11 Lista wskaźników produktu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary
1	liczba nowopowstałych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej oraz sportowej	szt.
2	liczba odrestaurowanych obiektów historycznych i zabytkowych	szt.
3	długość wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych chodników	km
4	długość wybudowanych, przebudowanych i wyremontowanych ulic	km
5	długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej	km
6	długość zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	km
7	powierzchnia terenu poddanego rewitalizacji	m ²
8	liczba powstałych instytucji otoczenia biznesu	szt.
9	liczba organizowanych imprez i zajęć kulturalno-oświatowych o zasięgu ponadlokalnym	szt.
10	liczba organizowanych imprez i zajęć sportowo-rekreacyjnych o zasięgu ponadlokalnym	szt.
11	liczba zorganizowanych szkoleń dla osób bezrobotnych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym	szt.

Źródło: Urząd Gminy Krzyżanowice

14.2. Wskaźniki rezultatu

W poniższej tabeli zestawiono listę wskaźników rezultatu, które będą wykorzystane przy monitorowaniu postępów realizacji Strategii.

Tabela 12 Lista wskaźników rezultatu

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary
1	liczba osób zamieszkujących zmodernizowane budynki	os.
2	liczba osób zamieszkała w zmodernizowanych mieszkaniach socjalnych i komunalnych	m ²
3	nowopowstała powierzchnia usługowa (handlowa i gospodarcza)	m ²
4	nowopowstała powierzchnia przeznaczona na cele społeczne, kulturalne i turystyczne	os.
5	liczba osób objętych szkoleniami	os.
6	liczba osób korzystających z nowopowstałych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury kulturalno-oświatowej	os.
7	liczba osób korzystających z nowopowstałych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej, sportowej lub rekreacyjnej	os.
8	liczba osób odwiedzająca odrestaurowane obiekty historyczne i zabytkowe	os.
9	liczba nowych miejsc noclegowych	szt.
10	liczba nowopowstałych małych i średnich przedsiębiorstw	szt.
11	liczba pozyskanych przez gminę inwestorów	szt.
12	liczba organizacji pozarządowych objętych wsparciem	szt.
13	liczba nowych miejsc parkingowych	szt.
14	powiększenie obszaru terenów zielonych	m ²
15	długość utworzonych lub zmodernizowanych ścieżek rowerowych i spacerowych	km

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary
16	liczba budynków korzystających ze zmodernizowanej sieci ciepłowniczej	szt.
17	powierzchnia uzbrojonego terenu przeznaczonego na prowadzenie działalności gospodarczej	m ²
18	liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach kulturalno-oświatowych o zasięgu ponadlokalnym	os.
19	liczba osób uczestniczących w imprezach i zajęciach sportowo-rekreacyjnych o zasięgu ponadlokalnym	os.

Źródło: Urząd Gminy Krzyżanowice

14.3. Wskaźniki oddziaływania

W poniższej tabeli zestawiono listę wskaźników oddziaływania, które będą wykorzystane przy monitorowaniu postępów realizacji Strategii.

Tabela 13 Lista wskaźników oddziaływania

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary
1	zmniejszenie poziomu bezrobocia	n/d
2	poprawa jakości warunków mieszkaniowych	n/d
3	podniesienie estetycznego wizerunku gminy	n/d
4	uporządkowanie ładu przestrzennego gminy	n/d
5	ograniczenie zjawiska marginalizacji społecznej i wykluczenia	n/d
6	wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	n/d
7	wzrost liczby turystów odwiedzających gminę	n/d
8	podniesienie wskaźnika przedsiębiorczości	n/d
9	redukcja niskiej emisji	n/d
10	uatrakcyjnienie oferty sportowo-rekreacyjnej na obszarze gminy	n/d

Lp.	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary
11	uatrakcyjnienie oferty kulturalno-edukacyjnej na obszarze gminy	n/d
12	promocja zdrowego i aktywnego stylu życia	n/d
13	zmniejszenie sfery ubóstwa	n/d
14	wzrost znaczenia i podniesienie aktywności trzeciego sektora w gminie	n/d
15	zwiększenie poziomu bezpieczeństwa	n/d
16	wzrost dostępu do Internetu na terenie gminy	n/d
17	podniesienie poziomu wykształcenia mieszkańców gminy	n/d
18	poprawa stanu infrastruktury technicznej w gminie	n/d

Źródło: Urząd Gminy Krzyżanowice

15. Załączniki

15.1. Załącznik 1 Karta projektu

1. Zadanie:

Nr	Nazwa projektu

2. Instytucja odpowiedzialna za wykonanie projektu (sporządzająca sprawozdanie):

--

3. Partnerzy:

--

4. Beneficjenci zadania:

--

5. Realizacja projektu w roku

Opis realizacji projektu (z wyszczególnieniem działań wszystkich wykonawców działania w danym okresie)	Instytucja realizująca	Poniesione koszty (w zł)
RAZEM		

6. Wskaźniki realizacji projektu:

Nazwa wskaźnika	Wartość	Data

Imię i nazwisko osoby wypełniającej kartę	Nr telefonu

16. Spisy

16.1. Spis ilustracji

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Krzyżanowice w najbliższym otoczeniu	7
Rysunek 2 Liczba urodzeń i zgonów w gminie Krzyżanowice w latach 2012-2014.....	17
Rysunek 3 Związek wyników analizy SWOT z celami Strategii, niwelacja słabych stron.....	37
Rysunek 4 Związek wyników analizy SWOT z celami Strategii, wykorzystanie szans	38

16.2. Spis tabel

Tabela 1 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON, stan na 2014 r.	12
Tabela 2 Ruchy migracyjne w gminie Krzyżanowice na przestrzeni lat 2012-2014.....	18
Tabela 3 Skala bezrobocia w gminie Krzyżanowice w latach 2012-2014.....	19
Tabela 4 Identyfikacja czynników analizy SWOT oraz określenie ich ważności (cz. 1)	26
Tabela 5 Identyfikacja czynników analizy SWOT oraz określenie ich ważności (cz. 2)	27
Tabela 6 Wyniki obliczeń dla analizy SWOT / TOWS. Zestawienie zbiorcze	28
Tabela 7 Macierz strategii dla obszaru zdegradowanego.....	29
Tabela 8 Lista projektów strategicznych.....	39
Tabela 9 Polityki strategiczne i dziedzinowe programy rozwoju obowiązujące na terenie Gminy Krzyżanowice.....	44
Tabela 10 Podsumowanie powiązania Strategii z dokumentami wyższego rzędu	46
Tabela 11 Lista wskaźników produktu.....	53
Tabela 12 Lista wskaźników rezultatu	54
Tabela 13 Lista wskaźników oddziaływania.....	55

